

مریەم خان

مریەم خان

بەشی یەکەم

کۆکردنەوەو توێژینەوە

جەلال مەلا حەسەن خۆشناو

بەشی دووەم

کۆکردنەوەو بە نۆتەکردن و نووسینەوەی دەق

جەنگی جەلال مەلا حەسەن

پێداچوونەوەی

د. محەمەد عەزیز زازا

زنجیره كتێبی كەلەپوری

ئینستیوتی كەلەپوری كوردستان•

ژمارە (١٣)

www.kurdish-music.org

• **ناونیشان : هەولێر / ژێر كتێبخانەی گشتی هەولێر / بەرامبەر وەزارەتی تەندروستی**
تەلەفۆن : ٢٢٣٨٣٠١ – ٢٢٣٨٣٠٢ – ٢٥١٩٥٥٨

سەرنج:

بێگومان هیچ کتێب و نووسینێکی زانستی بەدەر نابێ لە کۆمەڵێ هەڵە و بەسەرچوون و لەبیرکردن، بۆیە هەچ زانیاریەکی سەبارەت بە (مریەم خان) لەلای هەر کەسێ هەبێ بە شانازیەوە وەریدەگرین و ئاماژە بە سەرچاوەکەی دەکەین. تکایە بەم ناونیشانە بەسەرمان بکەنەوە.

Jangy – Jalal@hotmail.com
Jangy – Jalal@yahoo.com
مۆبایل: ٠٧٥٠٤٥١٢١٣٠

ناوی کتێب: مریەم خان

کۆکردنەوەو توێژینەوە: جەلال مەلا حەسەن خۆشناو

کۆکردنەوەو بە نۆتەکردن و نووسینەوەی دەق: جەنگی جەلال مەلا حەسەن

پێداچوونەوەی: د.محەمەد زازا

دەرهێنانی هونەری: شنۆ خدر رەسول

دیزاینی بەرگ: ئاسۆ مام زادە

تایپ: جەلیل عەبدولواحید بۆتانی

زمانەوانی: تاریق سالّح

هەڵەچن: بەناز عەلی

سەرپەرشتی چاپ: عیماد رەشید پیرداود

چاپ: چاپی یەکەم ٢٠٠٦/هەولێر

تیراژ: ١٠٠٠ دانە

چاپخانەی کشتوکاڵ

لە کتێبخانەی گشتی هەولێر ژمارەی سپاردنی (٩٦٥) ساڵی ٢٠٠٦ دراوەتێ

پێشکەشە بە

- ڕۆحی دایک و باوکی میهرەبانم.

یەکەمیان: هەموو ژیانی خۆی بەخشیە پێگەیاندم.

دووەمیان: لە قەڵەم و چاو نەترسی ئەو فێر بووم،

چۆن بچمە نێو دونیای گەورەی نووسینەوە.

ناوەڕۆک

بەرایی

د. محمد عزيز زازا

ئـەم كتێبـەی، كـە ئێـستا ڕۆشـنایی دەبینـێ و لەبـەر دەسـتتاندایە، لـە ئاكـامی ئـەو ماندووبوونـە گەورەیەی، كە (جەنگی جـەلال)ی لێكۆڵـەری گـەنج تـوانی بەدەسـت بێنـێ و دواتـر ئـەم گەنجینەیـەی لێكەوتەوە.

لە دەسـپێكدا تـوانی ئـەو بابەتـە سـەرەتاییانە كۆبكاتـەوە، كـە بـە ئاسـانی لـە كوردسـتان وەچـنگ دەكەون وەكو بەشی هەرە زۆری ئەو گۆرانییانەی كە لە دووتوێی ئـەم پەرتووكـەدا هـەن، دواتـر ئـەو توێژینەوەو پەرەگرافانەی كەلە گۆڤارو ڕۆژنامەكانی كوردی بلاّوكرابوونـەوە لەسـەر ئـەم بەرهەمـەو لــە كۆتــایی گەڕانەكەشــیدا ئــەو چــاوپێكەوتنانەی كۆكردۆتــەوە، كــە لەلایــەن ئارەزوومەنــدان و هـەوادارانی موزیـك و گـۆرانی كـوردی كـراون، كـە بـە درێـژایی تەمـەنی ژیانیـان و لـە ئاسـتەنگترین بارودۆخی ژیانی سیاسی و ئـابووری و كۆمەلاّیەتیـشیان لـەم ڕۆڵـە پیرۆزەیانـدا كـەوتوون و بەسـەدان قەوانی كۆن (فۆنۆگراف) یان كە لە بەرهەمهێنانی كۆمپانیـا هونەرییـە دانـسقەكان وەك (كۆمپانیـای بەیزافۆن) توانیان ئەم بەرهەمە دانسقانە بە شانازییەوە لە ئاهی ڕۆژگار بپارێزن.

بەدەر لەو گۆڕانكارییە هونەری و كۆمەلاّیەتی و سیاسیانەی كەلە ئاكامی كۆتاییدا هەر هـەموویان دژی ڕەوتی هونەرو كلتوری كوردی بوون!! ئەمەش بێگومان لە ئاكامی ئەو ڕەفتارە شـۆڤێنیانەو ئـەو هەلّوێستەی دەسـەلاّتی ناوەنـدی كەلـەپوچ بـوو بەرامبـەر بـە گـەلی كـورد و هونـەرو كلتورەكـەی ئـەو هەلّوێست و سیاسـەتانەی كەلـە سایەی دەسـەلاّتی ڕژێمـی (سـەدام)ی گـۆڕ بـە گـۆڕ گەیـشتە تـرۆپكی داپلۆسێنـەرانەی خۆی، كەبووە هۆی ئەوەی ئەو كۆمپانیا بەرهەمهێنـەرانەی كـە پـرۆسـەی فرۆشـتن و بلاّوكردنەوەی قەوانەكانی عەرەبی لە ئەستۆ دەگرن لـە شـارێكی وەكـو (موسـڵ) لەزگـەی چـاپكراوی قەڵب لەسەر قەوانەكانی (كاوێس ئاغا) و (حەسەنی جەزیری) و (مریەم خان) بدەن. ئەم لەزگانـەی لەسـەر قەوانـەكان درابـوون وا پیـشانی دەدا كـە ئـەم قەوانانـە هـی (ئـوم كەلـسوم)ن!! مەبەسـت لـەم كـارەش ئـەوە بـوو، كـە ئـەم بەرهەمـە گرنگانـە لـە فـەوتان و لـە ناوچـوون و دەستبەسـەرداگرتندا بیانپارێزن، كە لەلایەن لیژنە فەرمییـە تایبەتمەنـدەكان ئـەنجام دەدرا، چـونكە پیـشەی ئـەم لیژنانـە تەنها بۆ ئەوە بوو كە دارمانێكی هونەری و فیكری بەسەر كلتوری كوردیـدا بـسەپێنـێ[1] وەكـو ئـەوەی كە لە ناو خۆماندا باوە (شەلم كۆرم ناپارێزم).

---

[1] – ئیسنتیوتی كەلەپوری كوردستان لە هەولێر پێش چەند مانگێك لە بازرگانێكی شاری موسڵ زیاتر لە (١٠٠) قەوانی كڕی، كە هەر هەموویان لەزگەی چاپكراوی ڕوون و ئاشكرایان لێدرابوو، كە گوایە ئەوانە هەمووی قەوانی (ئـوم كەڵـسوم)ن!!! بـەلاّم لـەكاتی گوێبیـستی ناوەڕۆكەكـەی وەك ئەفـسووس گوێبیـستی ناسـكترین گـۆرانی سترانبێژە پایە بەرزەكانی كەلتووری كوردی وەك(مریەم خان ، كاوێس ئاغا، حەسەن زیرەك ...هتد) دەبووین.

(جـەنگی جـەلال)ی، لێکۆڵـەر، کۆمـەڵێکی زۆری ئـەم قەوانانـەی وا کۆکردنەتـەوەو تیایـدا کـات و خوێندن و خەرجیەکی زۆری تیاچووە، بەڵام ئەو پاڵنەرە بەهێزەی، کە سەرچاوەی لە درك پێکـردن و ڕێزگرتنی هونـەری بـەرز بـۆ فۆلکلۆرییـەکی کـە لەلایـەن (جـەنگی)یـەوە هـەبووەو هـەروەها وەکـو فێرخواز و ژەنیارێکی دیار لە قۆناغی سێیەمی بەشی موزیکی کۆلیژی هونەرەجوانـەکان لـە هـەولێر خۆشی لەناو بنەماڵەیەکی ڕوناکبیر و کەلتوورخوازدا چەکەرەی کـردووەو بۆیـە هـەر ئـەوان دەزانـن، درك بـە گـەوەریی و ڕۆڵـی هونـەر و کـەلتووری کـوردی بکـەن، بۆیـە وەکـو کـارێکی ئاسـایی ئـەم خۆشەویـستەی بنەماڵەکـەی قۆنـاغ بـە قۆنـاغ گواسـتراوەتەوە تـا گەیـشتووتە(جـەنگی) ئەمـەکخواز. ماموٚستا(جەلال خۆشناو)ی، باوکی لێکۆڵەرێکی بەزەبرو کۆکەرەوەیەکی بە سەلیقەی بـواری مـوزیکی کەلەپووری کوردییە، چێژ هەڵگرێکی تۆکمەی دیاری بوارەکەیـەتی.(جـەلال خۆشـناو) خـاوەن دەیـان نووسین و توێژینەوەی هونەریە لەسەر موزیك و گۆرانی کوردی لەوانـە هـەردوو کتـێبی(سـێ بـەیتی فۆلکلۆری کوردی ـــ لاوك) و (کاوێس ئاغا) ئەم سەلیقەییی پەروەردەکارییە بوونە هۆکـارێکی گـەورە بـۆ ئـەوەی بـە دیکـۆمێنتی مێـژوویی و هونـەری کـاروانی ژیـان و هونـەری(مریـەم خـان)ی گـەورە گورانیبێژی کوردی بەناوبانگ ڕۆشنایی ببینێ! ئەو ژیانەی کە پڕ بووە لـە خۆشـی و ناخۆشـی، تـاڵی شیرینی هەروەها لە دوو توێی ئەم کتێبە کۆمـەڵێك لـە (دەق و نۆتـەی مـوزیکی)بـۆ کۆمـەڵێ گـۆرانی بەناوبانگ و لەبیر کراو دیار نەماو. بۆیە ئەم کتێبەی کە لەبەر دەستتاندایە هەرچـەندە بـە قـەبارە بچووکە بەڵام لەناوەڕۆکدا زۆر بە بەهایە و بە شانازییەوە ئینستیوتی کەلەپوری موزیکی کوردسـتان دەیخاتە نێو خەرمانی ئەو کتێبانەی کە مانگانە دەریدەکات.

لێـرەدا پێویـستە ئامـاژە بـەو ئاسـتەنگانە بکـەین، کـە لەبـەر دەم هـەر نۆتـە نووسـێکی گۆرانییـە فۆلکلۆرییەکان و هونەرە میللییە سەرزارەکییەکان دروست دەبن، ئەم ئاسـتەنگانە، کـە ئاماژەیـان پـێ دەکرێ لە بەشێك وەك لە هەموو ئەو کتێبە نوێیانـەی کەچاپ دەکرێن یـاخود لـە هـەر ژمارەیـەکی نـوێ لـە گۆڤـاری مانگانـەی (چـلاواز)ی، مـوزیکی. ئاسـتەنگی یەکـەم دیـاریکردنی (تیمپـۆ و ڕزمـە) تایبەتیەکانی هەندێ لە گۆرانییە دیارەکانە هـەروەها ڕێگاکـانی نووسـینەوەی نۆتـەی ئـەو ئاوازانـەی

بۆیە ئێمەش لێمان پرسی بۆچی بەم شێوەیە (نووسەکی) ساختەتان لەسەر ئەم قەوانانە داوە، وەك پێشتریش روونمـان کردۆتـەوە، یەکسەر لەوەلامـدا وتـی مـن لەگـەڵ هاورێکـانم لـەم کـارە مەبەسـت و ئامانجمـان هـەڵگرتن و پاراسـتنی (سـەر و سـامانی ـــ کـورد)ە لـە، لـەناوبردن و تـەفروتوناکردن و دەستبەسـەراگرتنی لەلایـەن پیـاوانی دارودەستەی(سەدام).

ئێستا بۆ مێژوو بەشێك لەم قەوانانـەی، کـە لەزگـەی چاپکراوی ساختەی لەسـەرەو، بـۆ دادگـایکردنی هەڵوێـستی سیاسی فاشستی بەعسیەکان کە لەلایەن(سەدام)و دارودەستەکەی پەیرەو دەکرا هەڵگیراوە لە بەشـی (ئەرشـیف و توێژینەوە) لەلامان و ئەمە لەلایەك، لە لایەکی تر پەیوەستە بە بەم بابەتـە، هـەر کەسـێك سـەردانی شـاری کـەرکوك بکات زیاتر دڕەندەیی بەعسییەکان بە چاوی خۆی دەبینێ، بە تایبەتی ئەو وێرانکارییـەی، کـە بەسـەر قەڵایەکـەی هاتووە، کە بەپێی بەرنامەیەکی داڕێژراو مەبەستیان لەناوچوون و تـەفروتوناکردنی ئـەو قەڵایـە بـووە بـە داخـەوە شـتێکی وای لێنـەماوە شـایەنی باسـکردن بـێ! تـەنها لـە وێنـە فۆتۆگرافیـەکان دەزانـرێ کـە ئەمـە قـەڵای کـۆنی (کەرکوك)ە.

که نەخشە دارن و بە چەندین شێواز لەنێو یەك گۆرانیدا دووبارە دەبنەوە، کەچی هەمان ماناش دەبەخشن و دەبنە هۆی ئەوەی کە مۆرکی(ئیرتجال) (گوتنی ڕەها)مان بەسەر بسەپێ ئەمەش بێگومان وا لە گوێگر دەکا، کە تەنها بیر لەو ستایلە بکاتە: بێگومان ئەم (ئیرتجال)ەش، لە گۆرانیبێژێك بۆ گۆرانیبێژێکی تر لە گۆڕاندایە بە شێوەیەك کە دیاریکردنەکەی ڕەزم و ئاوازەکان لەکاتی نووسینەوەیاندا بەنۆتە پتر نزیك دەبێتەوە لە میلۆدییەکی فۆلکلۆری هەروەها لێرەدا ئەدای گۆرانی بێژیش ڕەچاویەکی تەواو بەخۆ دەبینێ. باشترین نموونەش بۆ ئەمە گۆرانی(زەمبیل فرۆش)ە، ئەم گۆرانیە لەسەر ئاستی هەموو پارچەکانی کوردستان ناسراوە بەوەی کە ڕەزمێکی (٨) گوڵشەینی هەیە. بەڵام ئەم گۆرانیە لەلای مریەم خان بە مۆرکێکی ریستایتفی لیرکی دەق ئاوازداری نزیك لە گوتنی ئیرتجالی ئادا کراو مۆرکێکی خەماوی و چێژداری گەورە بەخۆیەوە هەڵدەگرێ وەکو ئەوەی داوای بەهاناوەهاتن بکات، کۆمەڵێ ئاستەنگی تریش هەمدیس لەبەر دەم هەریەکێ لەنۆتە نووسی گۆرانییە فۆلکلۆریەکاندا هەیە، وەکو زاڵبوونی ئادای ئامێرەکانی موزیکی بەسەر ئادای گۆرانیبێژ لەکاتی نووسینەوەی نۆتەکان کە بێگومان دەبێتەهۆی ئەوەی کۆمەڵێ دەنگی ئاوازداری یەك بەدوایەکهاتوو ببیستین، کە هەندێ کەوانەی بەیەکەوە بەستن کۆیان دەکاتەوە بۆ ئەوەی گوزارشت لەدرێژکردنەوەی ئاوازداری پیتە دەنگییەکان بکات. هەروەها زاڵبوونی هزری موزیکیی نۆتەنووس بەسەر بابەتەکە وەکو ئەوەی کە نۆتە نووس بۆ چەندین ساڵە گۆرانیەکەی ئەزبەر کردووە بۆیە کاتێ دەست بە نووسینەوەی گۆرانیەکە دەکا وا دەیکا بەنۆتەی موزیك، کە خۆی ئەزبەری کردووەو دەیزانێ نەوەك وەکو ئەو بینووسێتەوە کە گۆرانیبێژەکە لەبەردەمیدا دەیڵێ یاخود بە تۆمارکراوی گوێبیستی دەبێ.

کۆمەڵێ ڕۆشنایی تر هەن دەکرێ بخرێنە سەر لایەنەکانی ژیانی تایبەتی(مریەم خان)و ئەو تیپە موزیکیانەی کە هاوشانی بوونە. هەروەها ئەو بارودۆخەی کە هەندێ لە گۆرانیەکانی تیادا تۆمار کراوەو چالاکییەکانی تیادا نواندووە هەروەها چۆن بارودۆخە کۆمەڵایەتییەکان لە کۆمەڵگای کوردەواری هەڵوێستیان بەرامبەر بە ئافرەت بە گشتی و(مریەم خان)یش بە تایبەتی وەرگرتووە بۆ ئەوەی سنورێك بۆ داهێنانی شاژنی هونەری گۆرانی کوردی دا بنێت. ئەو داهێنانەی (مریەم خان)ئەگەر بارودۆخەکە لەباربوایە دەکرا هونەری گۆرانی میللی کوردی ئاستێکی بەرزتری هەبوایە و ئاسۆیەکی بەرینتریشی داگیربکردبوایە، بەڵام لەبەر هەندێ هۆکاری بابەت ئامێز و تایبەتی نەکرا ڕۆشنایی داهێنەرانە ببینێ.

ئەم کتێبە لەتەك کتێب و توێژینەوەکانی تری کە لە ئایندەدا چاپ دەکرێن پەردە لەسەر کۆمەڵێکی تری ئەو داهێنەرانەی بواری گۆرانی کوردی ڕەسەن لادەدات و دەبێتە هۆکارێکی سەرەکیش بۆ دانانی بەردی بناغەی توێژینەوەی زانستی موزیکی لە کوردستان.

د. محمد عزيز زازا
بەرپرسی بەشی توێژنەوەو لێکۆڵینەوە
لە ئینستیوتی کەلەپوری کوردستان
هەولێر ــ کوردستانی عێراق

ڕوونكردنەوەیەك لە نزیكەوە

موسا أحمد

مامۆستایەكی ڕێك پۆش بوو بە جل و بەرگێكی هەژارانە كە دەتبینی هەستت دەكرد بە دوای شتێكدا دەگەڕێ، بەردەوام زانیاری لە بارەی وشەكان وەردەگرت، شەیدای كۆكردنەوەی ژیانی هونەرمەندانی میللی گەلەكەمان بوو، وای دەزانی خوای گەورە لەسەری واجب كردووە كە دەبێ كەلەپوری میللەتێكی زوڵم لێكراوی دابەشكراوی بە تورك و فارس و عەرەب كراو كۆبكاتەوە.

ئەو ڕەچاوی هیچ سنورێكی نەدەكرد، چونكە بڕوای تەواوی بە دەست كردی ئەو سنورانە هەبوو "كاوێس" كوردە لە جەزیری بۆتان و وان بێ لە قامشلو عەموود بێ لە سلماس و كرماشان بێ لە ئامێدی و لە سۆران بێ دەبێ لاوك و بەستەكانی كۆبكرێتەوە، شیبكرێتەوە هەروەها دەبێ فەرهەنگۆكێكیشی پێەوە بلەكێنرێ تا ئێمە مانان دەوڵەمەندی زمانەكەمان بزانین و قەدر و ڕێزی پارێزەرەكانیشی بگرین.

خۆ مریەم خان و سەید عەلی ئەزخەری و نەسرین و ڕەشوڵ و حەسەن حەیران ... هتد، لە پێشەنگی زمان پارێزان و مێژوو پارێزان تۆرە پارێزان تەنانەت جوگرافی پارێزان، بەمەش كورد پارێزان بوون، ئەرێ چونكە پەرتوكەگران بەهاكانمان، مێژوومان، لەسایەی سەری برایانی عەرەب و فارس و تورك كۆدەكراو هەڵدەگیرا!! لە كوێ؟ لەنیو گڕی ئاگردا.

ئیترئەرشیف خانەكانمان بوونە قەفەسی سینەكانمان، بە ئاوازكردنیشیان ئامرازێكی هەرەباش بوو بۆ گواستنەوەیان لە یەكێك بۆ یەكێكی تر.

لاوكیش كە بە شەعراندنی لە كوڵ كردینەوە، ئیتر سەری لاوكەكە بەڕووداوێك دەستی پێدەكردو تاكۆتایی بەو "میرخاسیە، كارەساتە، پەیوەندی دوو عاشقە" دەهات بەمەش ئارشیف دەكراو لە دەڤەرێكەوە بۆ دەڤەرێكی تر بەڕێ دەكرا، بەڵێ ئیتر وەك ئامانەتێكی گەورەو موقەدەس لە سینێكەوە بۆ سینەیەكی تر دەگوازرانەوە.

دەنا ئەوانیش چارەنووسیان لە چارەنووسی ئەو هەموو پەرتوكخانە گەورانەی شاو میرزاناكانی كوردەكان باشتر نەدەبوو كە ئێستا هیچ ئاسەوارێكیان نەماوە، وەك مێژووش

دەڵـێ سـەردەمانێك مـیری کـورد هـەبوون کـە گـەورەترین پەرتوکخانـەیان لـە کۆچـکەکانیاندا دروست کردبوون.

بەڵێ لە خۆڕا نەبوو حاجی جندی و جەلیلی جەلیل ...هتد بۆ بنیاتنانەوەی مێـژوو زمـان و ئەدەبی کوردی لە ئێرەڤانی سەردەمی سۆڤیەتستاندا یەکەم هەنگاویان بە کۆکردنەوەو شرۆڤە کردنی "کـەلامێن کـوردا" دەسـت پێکـرد، کـە بـەلای ئەوانـەوە باشـترین سەرچاوەی دەسـتکاری نـەکراو بـوون تەنانـەت هەریـەکێکی ئاسـتی کۆمەلایـەتی ئـەو کـاتی کوردسـتانیـشی بەرجەسـتە دەکرد.

ئەوە نییە کۆنفوشیوس دەڵێ: بەر لەوەیی میللەتێك بناسی هونەرەکەی بناسە، فەلسەفەی ئـەم گوتەیـە بـۆ گـەلانی لـە شـێوەی ئێمـە زیـاتر جێـی خـۆی دەگـرێ ئێمـە چـمان مـابوو، چیان هێشتبوو تا پێیەوە بناسرێنەوە لـە هونـەری گـۆرانی زیـاتر رەنـگ و روخساری ئێمـەی پێـوەی دیار مابێ، ستران، گۆرانی، لاڤژە، لاوك، بەستە، حـەیران، بـەیت، هـۆرە، ئەلاویـسی، ئـای ئـای، قـەتار، سیاچـەمانە، چـەمبەری لاواندنـەوەکانمان هـەمووی لـە کـاتی خۆشـی و ناخۆشـیدا سەرەڕای هەموو ئەولایەنە پۆزەتیڤانەی ئیشارەتمان پێدان بۆ هێورکردنەوەی دەرونیش دەکار براون، هـەر بۆیەشـە ڕیـز لـە بێـژەرانی گـیراوە" پاشـا و خـان و ئاغـا و کیوێخـا و بـەگ و مـیر و ماقولـەکانمان لـە پـاڵ وەزیـر و گزیـر و مـیرزا و داناکانیانـدا هـەڵگرانی ئـەو بـەهرە خوداییـەش دەبوایە هەبوان.

سەختە بۆ من باسی دەرهاویشتە ئەرەنیەکانی فلکلۆری کوردی بکەم، منێکی کۆڵـەوار لـەم مەیدانە فراوانەدا چۆن لە پێشەکیەکی بچوکدا بچینە نێو ئەو هەموو فەلەسەفە و سـتاتیکایەی کە لەنێو ڕستەکانی کەلامی کوردیدا شاردرانەوە، بەڵام کە ئەم بەرهەمەم خوێندەوەو دەستم بە نوسـینەوەی ئـەم رسـتانە کـرد، بـەردەوام هەسـتم دەکـرد سـێبەرێك لەسـەرمە بۆیـەش خـۆم ئازاردەدا تا ووشە گەلێك لە نوویکی قەلەمەکەمەوە بزێن شایستەی ماندوو بوونی مامۆسـتا بن.

ئێستا "پیرێك"دێتەوە یادم هەرکە دەیبینیم دەی گوت مامت چۆنە هەندێ وشەم لـێ ئاسـێ بوونە دەبێ بیبینم تا واتاکان لە زاری ئەویش ببیستم، مامۆستایەکی ماندووم لێوە دیـارە کـە بیری لە هەموو شتێ دەکردەوەو تەنیا مـردن نـەبێ! ئـەویش نـەك لەبـەر بڕوابوون بـە جەسـتەی خۆی، چونکە جەستەیەکی لاواز و پڕ لە ئازاری هەبوو، بەڵکو لەبەر ئـەوەی کـە دەیزانـی مـردن دای دەبـڕێنی لـە خۆشەویـستانی لـە هێڤییـەکانی. مـردن دای دەبـڕێنی لـە بەرنامـەکانی و پرۆژەکانی بەنیوەڕۆی بەجێی دەهێڵی.

تەنیا هەفتەیەك دەبوو بەر لەوەی ماڵ ئاواییمان لێبکات، شـەوێك چـوومە خزمـەتی وێـرای ئەوەی جارێکی تر وێستگەکانی ژیانی خۆی بۆ گێڕامەوە، باسی ئەو بەرهەمەشمانکرد گوتی:

که چاتر بووم گەڕانێکی باش دەکەم تا هەموو بەرهەمە و ژیانی مریەم خان تەواو دەکەم، کە پێم گوت بەڵێن بێ بەرهەمەکەت بە شێوەیەکی جوان چاپ بکەین زۆر دڵخۆش بوو، کاك جەنگی گوتی: شەوانی تر ئەو کاتانە تەنیا ناڵە ناڵی بوو، بەڵام ئێستا دەڵێن هەر نەخۆش نییە.

دڵنیام خۆشی لە چاپ دانی بەرهەمەکەی ئازارە بە ئازارەکانی لەیاد بردبوەوە، هەر ئەو شەوە پێم گوت: بەرهەمێکت لە گۆڤاری شەفەقی نوێ بڵاوکرایتەوە، گوتی: نەم دیوە؟، کاك جەنگی دەی گوت: لەدوا کاتژمێرەکانی ژیانی ئاگای لەخۆ نەبوو ناوی هەندێ کەسی دێنا لە ژیاندا نەمابوون، جارێك گوتی: موسا گۆڤارەکەی بۆ نەهێناوم، ئەمە پەرۆشی مامۆستا بوو بۆ بەرهەمەکانی بە ڕاستی وەك کۆرپەکانی تێدەڕوانین، دەمانزانی ئەو بەرهەمەی بۆ تەواو ناکرێ لێ من نەم دەزانی جەنگی بەو دڵسۆزیەو ئەمەکداریەوە ئارەزووکەی باوکی دێنێتەجێ. دڵنیام ئەو روحی شادەو بەم بەرهەمەش ڕوحی شادتر دەبێ، ئەونییە وەك جەنگی دەی گێڕێتەوە دوای مردنیشی هەر سۆراخی بەرهەمەکەی دەکات.

ڕوحت شادبێ مامۆستا گیان...

موسا أحمد

"مریەم خان" کانیاوی میلۆدی

ئامانج غازی

لەنێو جەستەی شەکەتی میللەتێك، رۆحێکی بە ورو پڕ جەسارەت دەنگی هەزارەها بێدەنگەکان لە کۆڵ بنێ، ئەمەیان خۆی لە خۆیدا شۆڕشێکە، لە کازیوەی ئاوازە کوردییەکان، ئەو ئاوازانەی بە ڕواڵەت و سیماو ناوەڕۆکەوە دەگەڵ مرۆڤی کورددا دەژیێن، تەنها ئەوانە بە نەمری دەمێنینەوە، کە خاوەن ڕابردوویێکی ئەمڕۆ بە دەستن!! "مریەم خان" شۆڕە ژنی پێشەنگی دەنگهەڵبرینی بێ پسانەوەی ئاوازە ڕەسەنەکان هەر زوو دەرکی بەوەکردبوو، کە ئاوازی هەستان و بێ ڕیتم (Adlib) خۆی لە خۆیدا ڕەزمێکی ئەزەلی هەیە، کە هەمیشە بە نێو ناخی میللەتدا ڕۆدەچێ، بۆیە سەردوولکە و بەیت و بالۆرەو لاوکی سۆزداری قارەمانێتی، کە هەوێنی شاکارەکانیەتی لەگەڵ بەستەو میلۆدییە ئاوازدارەکان دوو کۆڵەگەی گرنگ و گرانبەهای هونەری ئەم ئافرەتە کۆڵنەدەرەن!! ئاداو وتنی (مریەم خان) بۆ ئەو میلۆدییانەی، کە چڕیویەتی گۆڕانکاری گەورە لە بەرزی و نزمی و ئەپۆجیاتوورە موزیکییەکان بەخۆوە دەگرێ، بە مانایەکی تر هەر کە دەقی شیعری یان چامەی لاوکەکە پێویستی بە دەربڕینی پتر و هەناسە سواری زێتری کەسایەتیەکان دەربڕێ ئەم قۆڵتر دەچێتە نێو ناخی میلۆدییەکان و هەڵبژاردنی سکێڵی ئاوازەکانیش بەپێی جوگرافیا و مێژوو و ژینگە و بارودۆخی نالەباری ئەو سەردەم بووە، کە بە ڕای ئێمە ئەم خاڵە پێویستە هەڵوەستەی هونەری لەسەر بکرێ!!
(مریەم خان) توانیویەتی لە چینە دەنگی (سوپرانۆ) هەندێ شاکاری جوانمان پێ بناسێنێ.

لەگەڵ ئەمەشدا زۆر بە وریایی مامەڵەی لەگەڵ موزیکژەنەکاندا کردووە، نەبادا ئەو هەست و سۆز و پەروەردەکردنە ڕەسەنەی، کە لە نێو ژینگە پاکەکەی وەریگرتووە، بە شنەبای ئاوازێکی نامۆ بە هەدەر بڕوا، بۆیە هەمیشە ئێمەی هونەرمەندان هەست بەوە دەکەین، کە تا (مریەم خان) زنجیرەی ئاواز و میلۆدییەکان تەواو نەکا بوار، بە هیچ موزیکژەنێك نادا تێکەڵی دەنگی ئەو بێ. بۆ ئەوەی ئەو بابەتەو مەرامەی ئەو هەیەتی بەو هەیبەتە هونەرییە بگاتە بیسەر، کە خۆی مەبەستیەتی. لە هەردوو پلە دەنگی (سۆل) و (لا) داو هەندێ جاریش لە هەردوو پلە دەنگی سەرووتر (سی b و دۆ)دا گەیشتۆتە لوتکەی ئەفراندنی پێویست لەو

سەردەمەدا، لە تەجویدی پیتەکاندا زۆر ئازایانە نەپساوەیی دەنگی خۆی کردۆتە پردێك بۆ ئەوەی مۆرکێکی ڕەسەن و تایبەت بداتە میلۆدییەکان، لە مەقامی (بەیات)دا هەست دەکەیت ئەو چارەگە دەنگە، کە بە (کۆما) لەگەڵ گشت چارەگە دەنگەکانی مەقامی (بەیات) لەلایەن (عەرەب و فارس و تورك)دا جیاوازەو بەرزترە لەلایەن (مریەم خان)ەوە کوردانددوویەتی، ئەمەش ئەو ڕارایی و دڵەڕاوکێیەمان لەلا دەرەوێنتەوە، کە گەلانی دراوسێ بە کورد دەمێکە ویستویانە نەژاد و داهێنانی ئەم مەقامە لە (کورد) زەوت بکەن!!(مریەم خان) لە ئەدای بابەتەکانیدا زۆرینەی جارەکان (ئۆکتاڤ)ێکی بەزاندووەو هەست و گوێچکەی پڕ مەعریفەتی هونەری خۆی بە جۆرێك لەگەڵ (Tempo)ی گۆڕانیەکاندا ئاوێتە کردووە، کە بەهیچ شێوەیەك هەست بە دابڕان یاخود لەنگیەك لەکاتی چڕینی ئاوازەکاندا ناکەیت، بۆیە تۆکمەیی هونەری (مریەم خان) شایستەی ئەوەیە کە وەکو قۆناغێکی گرنگی هونەری گۆرانی کوردی سەیر بکرێ و توێژینەوەو لێکۆڵینەوەی پتری لەسەر بکرێ و چینە دەنگی(میزۆپرانش) کە تایبەتمەندی و گۆڕانکاری مەزنی لەسەر بونیاتنراوە وەکو خاسیەت و چڕین بە شێوازێکی کلاسیکیانەی پایەدار مامەڵەی لەگەڵدا کردووە بە شێوەیەك (میزۆسوپرانۆ)پردێکی هەمیشەییە بۆ داهێنان لە (سوپرانۆ)و گەیشتن بە لوتکەی ئادا لە چینە دەنگی (ئاڵتۆ).

ئامانج غازی

ئاغا و خان

له کۆمپانییەکان ناز ناوی (ئاغا و خانیان) بۆ هونەرمەندان هەڵبژارد که ئەو کات باو بوو، هەروا بۆ ڕێزلێنان لە هونەرمەندان، ئەو دوو ناوەیان پێ لکاندن وەك وشەی (ئاغا) بە هونەرمەندی پیاویان دەگوت: ئاغا، وەك(کاوێس ئاغا، سەعید ئاغا جەزیری، حەمەد ئاغا مەندۆ، شەریف ئاغای ژن، عەزیز ئاغای قەوان، هەروا بە هونەرمەندی ئافرەتیشیان دەگوت (خان) وەك (مریەم خان، گولی خان، منجیٚ خان، ئەلماس خان)...هتد. ئەوەی شایانی باسە تا ئێستاش لە زۆر شوێن لە کوردستاندا ئەم دوو وشەیە باون وەك لە شاری ڕواندوز و سلێمانی که زۆربەیان خان، یا ئاغا ناز ناویتیان.

ئەو کۆمپانیانەی که (میریەم خان) گۆرانییەکانی لیٚ تۆمار کردوون ئەمانەن:—

١. کۆمپانیای (ئەبو کەلب) .
٢. کۆمپانیای (کۆلۆمبیا) .
٣. کۆمپانیای (ئۆدیون) .
٤. کۆمپانیای (بێزافون) .

که میریەم خان دەستی کرد بە تۆمار کردنی گۆرانییەکانی لە بەغدا جێگیر بوو، پەیوەندی لەگەڵ (حەسۆ جەزیری،مەحەمەد عارف جەزیری، دایکی جەمال، ست ئەلماس، ڕەمەزان جەزیری، خەلیل ئاکرەیی، عەزیز ئاغای قەوان، پەیدا کرد، تا دوای ژیانی هەر لە بەغدا مایەوە، هەریەکە لە هەڤاڵ و هۆگرەکانی بە جۆریٚ یادگارییەکانی لەگەڵ مریەم خان دەگێڕێتەوە، بەڵام بە ڕای من ئەوەی ڕاستبیٚ نهێنییەکانی ئەم ئافرەتە ئاوارەو لیٚ قەوماوەو دڵ لە ئاخ و داخ تاکو ئێستا زۆر لایەنی لەسەربردەو بەسەرهاتدا ڕوون نەبووتەوەو پێویستی بە گەڕانی مەیدانی و ماندوو بوون هەیە.

مریەم خان هەر لە منداڵیەوە تووشی کەچەڵی دەبێت، ئەم دەردە لە کوردستاندا هەروا لەولاتی عەجەم و ڕۆم و ولاتی عەرەب بڵاو ببوەوە، بە هۆی نەبوونی دکتۆر و داو دەرمان لەو سەردەمانەدا، هەروا گرنگی نەدان بە پاك و خاوێنی و نەبوونی (سابون)، بەڵام ئێستاکە ئەم دەردە زۆر کەمەو بە دەگمەن ڕوو دەدات.

مریەم خان هەردەم سەری خۆی بەستیتەوە بە (لەچەك) دەبیٚ ئەوەش بڵێین هەر لە کۆنەوە تاکو ئێستاش خێڵەکانی کۆچەری لە کوردستانی ڕۆژ ئاوا و کوردستانی باکووردا هەروا لە ناوچەی (شەنگال) یاخود بڵێن زومار، یا ژەنگار ئەم سەربەستنە باوە .

مریەم خانی هونەرمەند و بەهرەمەند

مریـەم خـان هونەرمەنـدێکی بـە توانـاو کارامـەو دڵ پـڕ لـە سـۆز بـوو، بەسـتەو لاوکـەکانی ڕەنگدانەوەی ژیانی کۆچەرایەتی، خۆشەویستی و ئەڤینداری پاك و بیٚ گەرد و پڕ لە سۆزی دڵداری ڕاستەقینە، شەڕ و شۆڕ، سوار چاکی کورد، ئەمەکداری، غەریبی بەڵێن نەشکاندن، هەروا هەستی نەتەوەیی و چەوساندنەوەی میللەتی کورد بەدەر دەخات، دەنگ و ئاوازی ئەم هونـەر مەنـدە لـەناو گـشت سـاز و ئـاوازی ڕەسـەنی کـوردی دا، مـۆرکێکی تـەواوی کۆمـەڵی کوردەواری پێوە دیارە، چونکە لەنێو کۆمەڵگای کوردەواری هەڵقوڵاون و لە شەقەی باڵ دەدەن و لە چیا سەرکەشەکانی کوردستان بەرزتر دەبنەوە.

ئەگەر بێتو بە وردی بچینە ناو جیهانی ئاواز و گۆرانی ئەو هونەرمەندە لاوك زانە، هەست دەکـەین کـە دەنـگ و ئـاواز و سـەدای ئـەم ئافرەتـە دڵ پـڕ لـە سـۆزە، بۆمـان دەردەکـەویٚ و کـە گۆرانییـەکانی چ لاوك بێـت یـان بەسـتە، لـە نـاخی دڵـەی پـڕ لـە ئـازار و دەردەسـەری سـەری هەڵداوەو غـەم پـەژارەو زۆر لێکـراو، مـاف خـوراو، ئـاوارەیی، دابـڕان لـە خـزم و کـەس و کـارو خێڵەکەی، هەڵ ئەقوڵیٚ، بۆیە لاوکی کردووە بە هەڤاڵ و هۆگری خۆی تـا غـەم و کـەف و کـولی داخی دڵی پیٚ دابمرکێنێت.

مریـەم خـان کەسـایەتی خـۆی لـەناو کۆمەڵـدا چەسـپاندووە، هـەر کـە گوێـت لـە دەنگـە زوڵاڵەکەی بوو یەکسەر دەی ناسیتەوە، مریـەم خـان ڕێبـازی تایبـەتی خـۆی هەیـە لـە گـۆرانی گـوتن، تـاکو ئێـستا کـەس نـەی توانیـوە لاسـای بکاتـەوە، بـەڵام (ئایـشە شـان) کـە هـەمان کوێرەوەری چێشتووە، تا ڕادەیەك دەنگە بـە سـۆزەکەی نزیکـی چینـە دەنگـەکانی مریـەم خانـە وهەستی غوربەتیت دەجوڵێنن .

لاوك چییه؟

لاوك، وشـەیەكی كـۆنی كوردییـە، لـە وشـەی (لاو)ی كوردییـەوە هـاتووە، (لاو) وشـەیەكی فەرهەنگییـە بـە واتـای جاحێڵ، گـەنج، یـا تـۆلاز هـاتووە، بێگومـان هـەرەتی لاویـش هـەرەتێكی تونـد و تیـژورِوو لـە گۆرانـە لـە پلەیـەكی ژیانـدا بـۆ پلەیـەكی پێشەكوتووترو بـەرزتری ژیـان دەروات.

لاوك: جـۆرە ئـەدەبێكی میللـی كـوردە كـە بـە ئـاوازێكی تایبـەتی گۆرانیبێـژ دەنگـی لـێ هەڵدەبری و هۆنراوەكانی لاوكەكە دەڵـێ، پێشەكی و پاشبەندی هـەر كۆپلەیـەك هـەموو جـار بەلاوو، لێ لێ، لۆ لۆ هەی لێ براو گەلێ خەم و شیوەن و خۆزگە و ئـاوات دەسـت پـێ دەكـات و كۆتایی دێت، یا وەكو گوتراوە (سەر و بن گرێدراوە).

بەڵام بە رای من (لاوك): ئـەو ئـاوازە بـە سـۆزەیە،هەر چـەندە دڵپـەرسـت و غـەمبار و مانـدوو بیـت، دەتحەسـێنێتەوەو خـەم و پـەژارەت لـە دڵ دەرِوێنێتـەوە، (لاوك): ئـەو دەنـگ و ئـاوازە بـە سۆز و دڵرفێنەیە كە لە گەرووی پیاو و ئافرەتی هونەرمەند لاوكبێژانی كورد دێتـە دەرێ و لـە شەقەی باڵ دەدەن و لە چیا سەر كەشەكانی كوردستان بەرزتر دەبنەوە.

لاوك: هەموو یادگارەكانی دڵداری پاك و بێ گەردت لە خۆشـی و ناخۆشـیت دێنێتـەوە یـاد و دەتباتەوە سەر دەمی لاوی بۆیە لەگەڵ لاوك ئاوێتە دەبێت.

لاوك: سـەرهەڵدان و بـەرخودان و رووداوە مێژووییـەكانی گـەلی كوردمـان وەك شـریتێكی سـینەمایی نیـشان دەداو دوژمنـانی سـەر سـەختی میللـەتی كوردمـان ریـسوا دەكـات، تـا نەوەكانمان یەك لە دوای یەك بە درێژایی مێژوو لە یادیان نەكەن.

لاوك: هەرگیزاو هەرگیز پیر نابێت، هەردەم خۆشەویسترین هەڤاڵ و هۆگرە.

لاوك: ئەو ئاوازەیە،هەردەم روو لە بەرزایی دەكات و هـۆگری دونـدو شـاخەكانەو ملكەچـی ناكات و هانت دەدا كە شاخە سەر كەشەكانی كوردستان وەك پـشت و پـەنا خـۆت تیـا حەشـار بدەیت، بۆ روو بە روو بوونەوە دژی دوژمنان و داگیركەران و دەست و پێوەندەكانیان، كەواتـە لاوك دەنگی خەڵكی چیاییەكانە، دەنگی سوار چاك و كۆمەڵگای كوردەوارییە.

لاوك: سـەربردەو ئازایـەتی و قارەمانیـەتی و سـوار چـاكی رۆڵـە ئـازاو نەبـەردەكانی گـەلی كوردمان بە دیار دەخات لە قۆناغە جۆر بە جۆرەكانی مێژووی زێرینی گەلی كوردمان.

بەڵێ... تا كورد ماوە، لاوك ماوە، تا چیا ماوە، لاوك ماوەو نامرێت.

چییان له بارەی (مریەم خان) نووسیوە؟...

ئەو بـرا نووسـەر و فۆلکلۆریـستە بەڕێزانـەی لـە بـارەی هونەرمەنـد شـالووری کوردسـتان (مریەم خان) یان نووسیوە، کە لەسەر زاری ئەو هونەرمەندانەی کە لەگەڵی ژیاون و تۆماریان کـردووە، باسـی ژیـان و سـەربردەی خۆیـانی بـۆ کـردوون، ئینجـا نووسـەران لـە زاری ئـەو هونەرمەندانـەیان وەرگرتـووەو لـە گۆڤـار و ڕۆژنامـەکان و ئێزگـەکان بڵاویـان کردۆتـەوە، لـەم بارەیـەوە بـەڕێز (کـەمال ڕەئـووف محەمـەد) ڕۆڵێکـی بەرچاوی گێـڕاوە لەسـەردانی مەیـدانی و شەونخونی لە بارەی ئـەو هونەرمەنـدە، لـە ڕۆژنامـەی هاوکـاری ژمـارە (٥٠٢ لـە ١٩٧٩/١٢/٣ــ ٥٠٣ لە ١٩٧٩/١٢/١٠) دوو نووسینی لەگەڵ دوو وێنەی ئەم هونەرمەنـدەی بڵاوکردۆتـەوە، بـۆ ئـەوەی خـەڵك ئاشـنای دەنـگ و ئـاواز و سـەدای ئـەو ئافرەتـە هونەرمەنـد و چـڕین بێـژە ببـێ و هـەروا بـۆ ئـەوەی نووسـەران وەك سەرچاوەیەکی بـە سـوود بـۆ نووسـین و لێکۆڵینەوەکانیانـدا کەڵکی لێ وەربگرن.

ئەو نووسینانەی تا ئێستا لەسەر مریەم خانی هونەرمەندو ستران بێژ نووسراوە ئەمانەن:

١. مریـەم خـان کـچی (محەمـەد)ە، خـەڵکی جزیـرەی بۆتانـە لـە گونـدی (دێـر گـوڵ) لـە ساڵی١٩٠٤ لە دایك بووەو سەر بە قەزای (بێرتێ)یە لە کوردستانی باکووردا، بڕوانـە ڕۆژنامـەی هاوکـاری ژمـارە (٥٠٢ لـە ١٩٧٩/١٢/٣) نووسـینی (کـەمال ڕەئـووف محەمەد).
٢. هونەرمەند (مریەم خان) خەڵکی جزیرەی بۆتانە لە ساڵی١٩٠٤ لە گوندێکی سـەر بـە شـاری (نـسیبین) لـە دایـك بـووە، هـەروا ئـەڵێن (فەڵـە)یـە، بڕوانـە گۆڤـاری (الـتراث الشعبي) ئەیلولی ساڵی١٩٧١ نووسینی (ئەب یوسف سەعید).
٣. هونەرمەند (مریەم خان) خەڵکی جزیرەی بۆتانە لە گوندی دێر گوڵ لـە دایـك بـووەو سـەر بـە قـەزای (بێرتـێ)یـە، شـووی بـە ئەفـسەرێك کـردووە کـە لـە بنەماڵـەی بەدرخانیـەکان بـووە، بـەڵام لـە ئـەنجامی سـتران گـۆتن دەسـتی لـێ بـەرداوە.. بڕوانـە گۆڤاری (التراث الشعبي) ئەیلولی ساڵی١٩٧١ نووسینی (ئەب یوسف سەعید).
٤. واحیـد کـوڕی هونەرمەنـد عـەزیز ئاغـای قـەوان ئـەڵێ دایکـم (خەدیجـە خـان) دەیگێڕایەوەو دەیگوت: (مریەم خان) زۆر دۆستی عەزیز ئاغا بوو، زۆر جار مێوانی ئێمـە دەبـوو لـە هـەولێر .. باسـی دەکـرد کـە شـووی بـە ئەفسەرێك کـردووە کـە لـە

بنەماڵـەی بەدرخانییـەكان بـووە لـە شـەڕێكی كـوردان دژی عوسمانییـەكان شـەهید بووە.

٥. هونەرمەنـد (مریـەم خـان) لـە گونـدێكی دەشـتی (سلۆپی)یـە لـە ساڵی١٩٠٤ لـە دایـك بووە، بڕوانە ڕۆژنامەی هاوكاری ١٩٧٨/١٠/٣، (سەگڤان عەبدولحەكیم).

٦. هونەرمەنـد (مریـەم خـان) كرێكـار بـووە لـە گـەڵیێ زاخۆییێدا، هـەروا منـداڵی نـەبووە، بڕوانـە گۆڤـاری هاوكـاری ژمـارە ٥٠٢ لـە ١٩٧٣/١٢/٣، نووسـینی (كـەمال ڕەئـووف محەمەد).

٧. مریـەم خـان تووشـی نەخۆشـی (گورچیلە) بـووە لـە نەخۆشـخانەی (مـیر ئـەلیاس) نەشتەگەری بـۆ كـراوەو لەگـەڵ پزیـشكێكی (جـوو) بـە دەمـەقاڵ هـاتووەو پزیـشكەكە شەقێكی لێداوەو بۆتـە هـۆی مردنـی، هـەروا ئـەڵێن گوایـا پارەیـەكی زۆری لـە بانـك و لای خـەڵك هـەبووە، بـە تایبـەتی لـەلای (سـەبرییە) و (ڕوشـدی عـەلی) پارەكـەیان خواردووەو پزیشكە جووەكەیان بە پارە ڕازی كردووە كە بیكوژێ، بڕوانـە گۆڤاری هاوكاری ژمارە ٥٠٢ لە ١٩٧٩/١٢/٣ نووسینی (كەمال رەئووف محەمەد).

٨. مریـەم خـان یەكـەم ئـافرەتی كـورد بـووە كـە بـە دیـالیكتی زاری كرمـانجی ژوورو لـە كۆمپانییاكـان گـۆرانی تۆمـار كـردووە، بڕوانـە گۆڤـاری هاوكـاری ژمـارە ٥٠٣ لـە ١٩٧٩/١٢/١٠، نووسینی (كەمال رەئووف محەمەد).

٩. هەروا هەڤاڵی بەڕێزم (ئیسماعیل بادی) نووسەر و فۆلكلۆریست، لێكۆڵینەوەیەكی تێر و تەسەڵ و بە پێزی دەربارەی (مریـەم خـان)ی تۆمار كردووە لە گۆڤاری دهـۆك ژمارە (٢) ساڵی١٩٨٨، سوودی لەسەرچاوە بڵاوكراوەكاندا وەرگرتووە.

١٠. نووســەر و فۆلكلۆریــست (شــەعبان مزیــری) لــە گۆڤــاری ڕەنگــین ژمــارە (١٥٤) ســاڵی٢٠٠١ دەربــارەی مریــەم خــانی نووســیوە ســوودی لــە هــەمان سەرچــاوەو بڵاوكراوەكاندا وەرگرتووە.

١١. هونەرمەند (باكوری) لە پەرتووكی (گۆرانی بێژە نەمرەكان)دا دەربارەی مریەم خـانی نووسیوە، سوودی لە سەرچاوەو بڵاوكراوەكاندا وەرگرتووە.

١٢. نووسەر فۆلكلۆریست (سەعید دێرەشی) لە گۆڤاری (هەلاڵـە) ژمارە ٤، ٥، بەمجۆرە دەربارەی مریەم خانی نووسیوە (مریەم خان و سترانا، وە لە دومام) باسی سترانەكە دەكاو لە لایەنی رامیارییەوە شیدەكاتەوە بێ ئەوەی باسی ژیانی بكات، ئەوەی من ئاگاداری بم، ئەمە پوختەی ئەو نووسینانەن كە لەسەر هونەرمەند شالووری كورد و كوردستان (مریەم خان) تۆمار كراون.

مریەم خان (هەرکی)یە

١) بەپێی گەڕانی مەیدانی (جەلال مەلا حەسەن) بۆ گوندی دارەبەن بۆ لایی هەڤاڵی بەڕێز (مەلا عوبێد حاجی سەیدۆ) کە لە تیرەی (سمایلی)یە لە خێڵی هەرکی بەڕێزی گوتوویەتی کە مریەم خان (هەرکی)یە لە تیرەی (سمایلی)یە لەبنەماڵەی (ماڵە ڕەشە) ناوی تەواوی (مریەم میکایل میکایل)ە ناوی دایکی (مەرەزە).

٢) لە سەردانی جەلال مەلا حەسەن خۆشناو لەگەڵ جبرائیل میکایلەوە بۆ لایی (مەجید نوری ئاغا هەرکی)دا کە گوتوویەتی لە چلەکاندا ئەسعەد فەتاح ئاغای هەرکی سەردانی بەغدای کردووە، چاوی بە مریەم خان کەوتووە لەکاتی ئاخافتندا مریەم خان گوتوویەتی من هەرکیم لە تیرەی (مالە مەدم)، کە ئەسعەد ئاغا گەڕایەوە لە بەغدادا بە دایکی منی گوت خزمێکت لە بەغدایە گۆرانی بێژە، چونکە دایکی من لە هەمان تیرەیە.

٣) مامۆستا تایەر تۆفیقی گۆرانی بێژ قسەی لەگەڵ مریەم خان کردووە مریەم خان گوتوویەتی من هەرکیم.

مریەم خان و فۆنەتیکی دەربڕینی زاراوەی هەرکی

پاش گەڕانێکی مەیدانی بۆ ساغکردنەوەی ئەو زاراوانەی کە مریەم خان بە کاری دەهێنێت لە لاوك و بەستەکانیدا ئەوە بوو چوومە لایی فۆلکلۆر پەروەر (جبرائیل میکایل میکایل) لە میانەی چاوپێکەوتنێکدا زۆر بە روونی ئەم بابەتەی شیکردەوەو چەند نموونەیەکی داینێ لە لاوك و بەستەکانیدا وەکو لەم خشتەیەی خوارەوە هاتووە:

ژ	ناوی	ژ	ناوی
١.	لێ دایێ	٨.	چار دارا بابێ ئەمین گریدانە
٢.	سبەیە باکی سارە	٩.	دە دەنگێ تۆپا جەبل خانە
٣.	لاوکی بابی کۆر ئۆغلی	١٠.	دەهێ وەزی دیاری موشا شەوتی
٤.	تو گولا مالا عەمری	١١.	نزانم چما
٥.	کاروانێ مالا بابێ سێڤێ	١٢.	بێژن حاجی عەلی سێوێ ژ خورا برن
٦.	پەریشانێ ب سێ دەنگا پەریخانێ دکر گازی	١٣.	گولێ وەی نار وەی نار
٧.	هێلی دەلال		

هەروەها لە ئەنجامی گەڕانی مەیدانی بۆ لای چەند هونەر دۆستێکی تردا وەك (شێخ زوبێر) لە موسڵ کاك (م.ح.ع) لە دهۆکدا، بۆمان دەردەکەوێت کەوا ئەو فۆنەتیکە دەربڕینەی کە لە لاوك و بەستەی مریەم خان دا هەیە یا:

١) کاریگەری ئەو ژیانەی بووە کە لە ناو هەرکیانی بەسەر بردووە.

٢) یاخود دیالیکتێکی سەرەکی مریەم خان بووە.

ئەوەی گرنگە لێرەدا باسی بکەین ئەوەیە کە ئەو ئافرەتە دەنگ خۆشە رێچکەیەکی هونەری گەورەی هەبوو لە لاوك و بەستەی کوردی دا کە تێکەلاو بە رووباری هونەری گۆرانی و موزیکی کوردی دەبێتەوە، جا لێرەدا گرنگ نییە ئەم هونەرمەندە موڵکی کوردستانی باکوور بێت، یا خود باشوور، چونکە خزمەتێکی زۆری کردووە بە هونەری کوردی دا بۆیە بۆتە موڵکی هەموو تیر و هۆزێك لەهەر چوار پارچەی کوردستاندا بەبێ هیچ جیاوازییەکی ناوچەگەریانەدا.

ڕوونكرنەوەیەك دەربارەی ئەم كتێبە

پاش ئەوەی فۆلكلۆر پەروەری كورد (جەلال مەلا حەسەن) كۆمەڵێك لە لاوك و بەستەی خاتوونی هونەرمەند (مریەم خان)ی كۆیكردەوەو ئامادەی كرد، بەڵام چەند بەرهەمێكی تر مابوو كەوا بینووسێتەوە كەچی لە هیچ شوێنێك دەست نە دەكەوت، ئەوە بوو ناو نیشانی پیاوێكی هونەر دۆستمان وەرگرت لە موسڵ كە گوایا زۆربەی قەوان و كاسێتی كۆنی لەلا دەست دەكەوێت، ئەمە بووە هۆی چەند جارێك بچین بۆ (موسڵ) بۆ ماڵی ئەو بەرێزە كە لە (حي نور) بوو بەڵام نەمان دۆزیەوە لەبەر باری ناتەواوی موسڵ كەس ماڵی كەسی نیشان نەدەدا، ئەمەش بووە تەگەرەیەكی زۆر گەورە بەرامبەر ئەم كارە، لە دوایی باری نا تەندروستی باوكم (جەلال مەلا حەسەن) بەسەر داهات و بووە هۆی كۆچی دوایی كردنی، بەمە كارەكە خۆی لە خۆیدا ڕاوەستا منیش بە ئەركی خۆم زانی كەوا كار لەم بابەتە پڕ بە پێزە بكەم و دەست بە گەڕانی مەیدانی بكەم بە دوای ئەم لاوك و بەستانەی تر كە ماون و ئەو ڕێبازە و ڕێچەكە پیرۆزەی باوكم بگرمەبەر.

پاش گەڕانێكی مەیدانی زۆر توانیم بەرهەمەكانی (مریەم خان) هەموو بە دەنگ پەیدا بكەم، لە ئاكرێ و شێخان و دهۆك و موسڵ بۆیە دەستم كرد بە تەواو كردنی كتێبەكەی مریەم خان بۆ ئەوەی زیاتر بابەتەكە دیاربێت كەوا مامۆستا (جەلال مەلا حەسەن) چەند كاری كردووەو جێگەی پەنجە و ماندوو بوونی دیار بێت بۆیە، لە شێوەی دوو بەش لە ناو كتێبێكدا بلاوی دەكەمەوە كە بەشی یەكەم (جەلال مەلا حەسەن) كاری تێدا كردوو، بەشی دووەم خۆم كارم تیا كردووە هیوادارم بە هەردووكمان خزمەتێكی بچووكی ئەم هونەرمەندەمان كردبێت.

(جەلال مەلا حەسەن لە دوای كۆچی دوایی خزمەتی مریەم خان دەكات)

لە كاتی گەڕانی مەیدانیمدا چوومە لای هونەر دۆستێك لە دەڤەری بادینان كە چەند لاوك و بەستەیەكی مریەم خانی لەلابوو، بەڵام بەرهەمەكانی نەدا پێم بە دەنگ كاری لێ بكەم و بینووسمەوە، بەڵام خۆشبەختانە ژمارەی تەلەفۆنەكەم پێدا وەكو یەكتر ناسینێك كە گەڕامەوە بۆ هەولێر بۆ ڕۆژی دوایی بەیانی زوو تەلەفۆنێك لێدرا كە وەڵامی تەلەفۆنەكەم داوە ئەم هونەر دۆستەی دەڤەری بادینان دەرچوو كە رۆژی پێشتر چووبوومە لای، گوتی دوێنێ شەو باوكت لە خەودا هاتبووە لام پێی گوتم ئەم لاوك و بەستانەت بۆ نەداوەتە كورەكەم بە دڵ شكاوی ڕەوانەی هەولێرت كردووە. لە ئەنجامدا لە هەمان ڕۆژدا چوومە لایی هاوكارییەكی لە لاوك و بەستەكانی مریەم خان دا زۆری كردم .

بەستەکانی: مریەم خان

١. بەستەی: مێرەمێ.
٢. بەستەی: گول شێنی.
٣. بەستەی: لێ دینێ.
٤. بەستەی: قومریکێ.
٥. بەستەی: لێلێ وەسۆ.
٦. بەستەی:گرێ سیرا.
٧. بەستەی: گولێ وەی نار.
٨. بەستەی: چوومە دەریا دادایێ.
٩. بەستەی: کراسێتە کتانە.
١٠. بەستەی: بەردە، بەردە.

Mêremmê

میـــرەمیَ

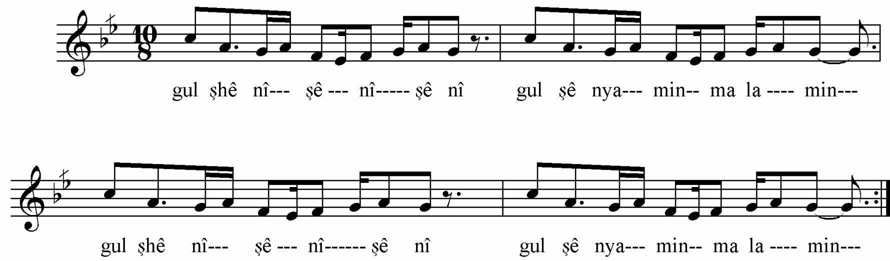
mê re mm mê ------ re mmê wax lê gid yê mê------- re mmê

mê re mmê mê -------- re mmê tû lê cwa nê mê -------- re mmê

D.C. al Fine

میٚرەمیٚ، میٚرەمیٚ، واخ لیٚ گدییٚ میٚرەمیٚ
میٚرەمیٚ، میٚرەمیٚ، تۆلە جوانیٚ میٚرەمیٚ
بیکا شاهیٚ عەجەمیٚ، تەولیٚ گدییٚ و میٚرەمیٚ
بیکا شاهیٚ عەجەمیٚ، تۆلە جوانیٚ مریەمیٚ
مریەم تیٚتو چییٚدا، تەولیٚ گدییٚ و مریەمیٚ
مریەم تیٚتو چییٚدا، تۆلە جوانیٚ مریەمیٚ
قۆلانا زیٚرا گریٚدا، واخ لیٚ گدییٚ ومریەمیٚ
قۆلانا زیٚرا گریٚدا، تۆلە جوانیٚ مریەمیٚ
مریەم ل مالە و بابیٚدا، واخ لیٚ گدییٚ مریەمیٚ
مریەم ل مالە و بابیٚدا، ، تۆلە جوانیٚ مریەمیٚ
میٚرەمیٚ، میٚرەمیٚ، تەولیٚ گەدییٚ و مریەمیٚ
میٚرەمیٚ، میٚرەمیٚ، تۆلە جوانیٚ مریەمیٚ
مریەم هاتوو چیاییٚ، واخ لیٚ گدییٚ مریەمیٚ
مریەم هاتوو چیاییٚ، تۆلە جوانیٚ میٚرەمیٚ
قۆلانا زیٚرا گریٚدا، واخ لیٚ گدییٚ مریەمیٚ
قۆلانا زیٚرا گریٚدا، تۆلە جوانیٚ میٚرەمیٚ
مریەم ل مالیٚ دا مایی، واخ لیٚ گدییٚ مریەمیٚ
مریەم ل مالیٚ دا مایی، تەولیٚ گەدییٚ و میٚرەمیٚ
میٚرەمیٚ، میٚرەمیٚ، تۆلە جوانیٚ میٚرەمیٚ

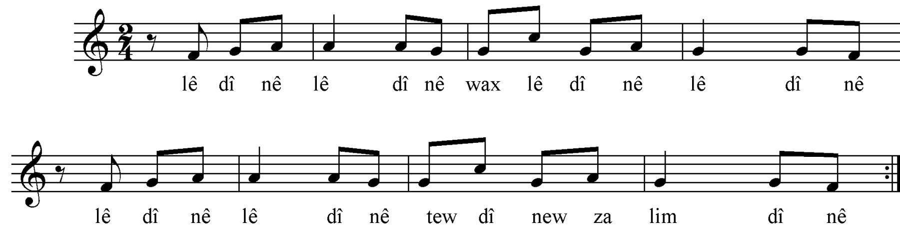
Gul şênî
گــول شــێنی

گول شێنی، شێنی، شێنی، لیٚ گول شێنیا من مالا من
گول شێنی و شێنی و شێنی، گول شێنیا من مالا من
گول شێنی، دوونه، دوونه، گول شێنیا من عەمری من
گول شێنی و شێنی و شێنی، گول شێنیا من مالا من
هاتی رەزا داتێنە، لیٚ کورِ و کەچکی خەلکینە
گول شێنی و شێنی و شێنی، گول شێنیا من مالا من
گول شێنی، سێنە، سێنە، لیٚ گول شێنی و شینی و شێنی لۆ
گول شێنی و شێنی و شێنی، گول شێنیا من مالا من
هاتی رەزا داتێنە، لیٚ گول شێنیا من عەمرا من
کورِ و کەچکی خەلکینە، لیٚ گول شێنی و شێنی، شێنی وەی
گول شێنی و شێنی، شێنی، وەی گول شێنیا من مالا من

Lê dînê

لێ دیـــــــنێ

لێ دینێ، لێ دینێ، واخ لێ دینێ، لێلێ دینێ
لێ دینێ، لێ دینێ، تەو دینەو زالم دینێ
وەز دینا چیاکی سپیمە، ، واخ لێ دینێ، لێلێ دینێ
وەز دینا چیاکی سپیمە، دینێ و زالم دینێ
حەماعیلۆ ب ریشینە، واخ لێ دینێ، لێلێ دینێ
لێ دینێ، لێ دینێ، تەو دینەو زالم دینێ
دۆستا لاوکێ، کەیفیمە، واخ لێ دینێ، لێلێ دینێ
دۆستا لاوکێ، کەیفیمە، دینێ و زالم دینێ
لێ دینێ، لێ دینێ، تەو دینەو زالم دینێ
وەز دینا چیاکێ رەشم، واخ لێ دینێ، لێلێ دینێ
وەز دینا چیاکێ رەشم، تەو دینەو زالم دینێ
حەماعیلۆ بنەوشم، واخ لێ دینێ، لێلێ دینێ
حەماعیلۆ بنەوشم، دینێ و زالم دینێ
لێ دینێ، لێ دینێ، تەو دینەو زالم دینێ
وەز دینا چیاکی سۆرم، واخ لێ دینێ، لێلێ دینێ
وەز دینا چیاکی سۆرم، ، تەو دینەو زالم دینێ
حەماعیلۆ کا سۆرم، واخ لێ دینێ، لێلێ دینێ
حەماعیلۆ کا سۆرم، تەو دینەو زالم دینێ
لێ دینێ، لێ دینێ، واخ دینێ و زالم دینێ

Qumrîkê
قومـــريكیێ

qum rî--------- kê wez rû mî me bi lê de------- la lê--- wez

rû m î me------ qum rî -------- kê wez rû m î me biê
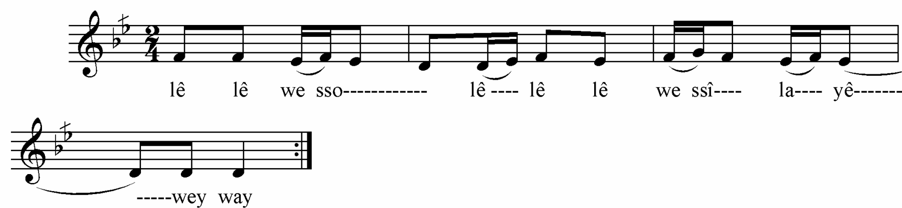
de-------- la lê we-- z rû----- mî me qum rî ---------- kî wez

rû mî---- ma bilê de --------- l a lê we-- z rû ------ mî me

D.C. al Fine

قومريكیێ وەز رۆميمە، بلیێ دەلالی وەز رۆميمە
قومريكیێ وەز رۆميمە، بلیێ دەلالی وەز رۆميمە
دەيار، يار، يار، دەيار، يار، يار، دەيار، يار، يار
دەيار، يار، دەيار، يار، يار، دەيار، يار، بیێ تە سەبرا من نايیێ
كوم سۆرو وەفەنديمە، بلیێ كوم سۆرو وەفەنديمە
خولام چاوێن، رەش بەلـەك، وەشقیێ كەچكا كەيفيمە
خولام چاڤين، رەش بەلـەك، ئاشقی كەچكا كەيفيمە
دەيار، يار، يار، دەيار، يار، يار، دەيار، يار، يار
دەيار، يار، دەيار، يار، يار، دەيار، يار، بێتە سەبرا من نايیێ
قومريك، سێڤا تجارا، بلیێ، دەلال، سێڤا تجارا
قومريك، سێڤا تجارا، بلیێ، دەلال، سێڤا تجارا
دەيار، يار، دەيار، يار، يار، دەيار، يار، بێتە سەبرا من نايیێ
دەيار، يار، دەيار، يار، يار، دەيار، يار، بێتە سەبرا من نايیێ
كە ڤوكا ل سەر منارا، بلیێ كە ڤوكا ل سەر منارا
حەيفە چاوێن رەش بەلـەك، كەتی دەستیێ نەيارا
حەيفە چاوێن رەش بەلـەك، كەتی دەستیێ نەيارا
دەيار، يار، يار، دەيار، يار، يار، دەيار، يار، يار
دەيار، يار، دەيار، يار، يار، دەيار، يار، بێتە سەبرا من نايیێ

Lê lê Wesso
لێ لێ وەســــــۆ

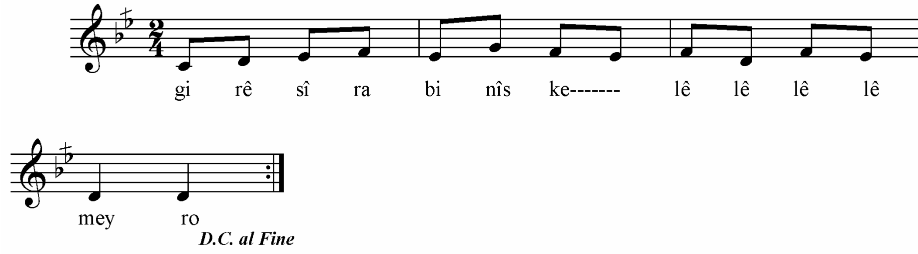

D.C. al Fine

لێلیێ وەسۆم، لیێ، لیێ، لیێ، وەسیلاێی م، وەی، وەی
لێلیێ وەسۆم، لیێ، لیێ، لیێ، وەسیلاێی م، وەی، وەی
لێلیێ وەسیێم، لیێ، لیێ، لیێ، وەسیلاێی م، وەی، وەی
لێلیێ وەسیێم، لیێ، لیێ، لیێ، وەسیلاێی م، وەی، وەی
تە پۆر سۆریێم، لیێ، لیێ، لیێ، حەنەدایێ م، وەی، وەی
تە پۆر سۆریێم، لیێ، لیێ، لیێ، حەنەدایێ م، وەی، وەی
تە پۆر سۆریێم، لیێ، لیێ، لیێ، حەنەدایێ م، وەی، وەی
تەشی رێسیێم، لیێ، لیێ، لیێ، چوو سەرایێ م، وەی، وەی
تەشی رێسیێم، لیێ، لیێ، لیێ، چوو سەرایێ م، وەی، وەی
تەشی رێسیێم، لیێ، لیێ، لیێ، چوو سەرایێ م، وەی، وەی
تەشی رێسیێم، لیێ، لیێ، لیێ، چوو بەغدایێ م، وەی، وەی
مالا وەسوم، لیێ، لیێ، لیێ، ژ مالا وێدام، وەی، وەی
مالا گەورێم، لیێ لیێ، ژ مالا وێدام، وەی، وەی
مالا وەسوم، لیێ، لیێ، لیێ، ژ مالا وێدام، وەی، وەی
مالا گەورێم، لیێ، لیێ، لیێ، ژ مالا وێدام، وەی، وەی
قرکا وەسۆم، لیێ، لیێ، لیێ، چل گەزازێدەم، وەی، وەی
قرکا وەسۆم، لیێ، لیێ، لیێ، چل گەزازێدەم، وەی، وەی
قرکا وەسۆم، لیێ، لیێ، لیێ، چل گەزازێدەم، وەی، وەی
قرکا وەسۆم، لیێ، لیێ، لیێ، چل گەزازێدەم، وەی، وەی

وەز رامووسم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، ل مالا با بیٚدا، وەی، وەی
وەز رامووسم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، ل مالا با بیٚدا، وەی، وەی
وەز رامووسم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، ل مالا با بیٚدا، وەی، وەی
وەز رامووسم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، ل مالا با بیٚدا، وەی، وەی
مالا وەسۆم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، ل تاخا ژووری م، وەی، وەی
مالا گەوریٚ م، لیٚ، لیٚ، لیٚ، ل تاخا ژووری م، وەی، وەی
مالا وەسۆم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، ل تاخا ژووری م، وەی، وەی
مالا گەوریٚ م، لیٚ، لیٚ، لیٚ، ل تاخا ژووری م، وەی، وەی
قرکا وەسۆم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، مەرجان و مۆری م، وەی، وەی
قرکا وەسۆم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، مەرجان و مۆری م، وەی، وەی
قرکا وەسۆم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، مەرجان و مۆری م، وەی، وەی
قرکا وەسۆم، لیٚ، لیٚ، لیٚ، مەرجان و مۆری م، وەی، وەی
مت، ڤیٚ رامووسم، لیٚ، لیٚ، لیٚ کەچکا تۆری م، وەی، وەی
مت، ڤیٚ رامووسم، لیٚ، لیٚ، لیٚ کەچکا تۆری م، وەی، وەی
مت، ڤیٚ رامووسم، لیٚ، لیٚ، لیٚ کەچکا تۆری م، وەی، وەی
مت، ڤیٚ رامووسم، لیٚ، لیٚ، لیٚ کەچکا تۆری م، وەی، وەی

girê sîra
گــرێ ســیرا

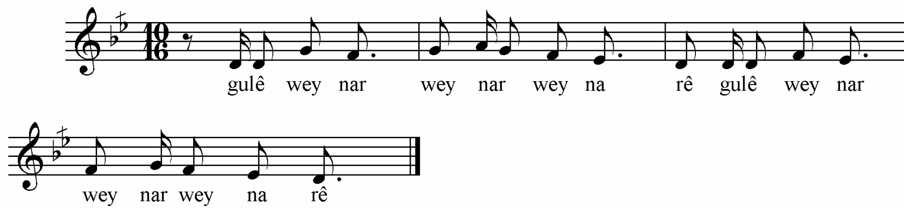
گرێ سیرا بە نیسکە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
گر خۆپانێ بە نیسکە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
گرێ سیرا بە نیسکە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
گر خۆپانێ بە نیسکە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
ڤا سوارا هیسکو هیسکە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
ڤا سوارا هیسکو هیسکە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
ڤا سوارا هیسکو هیسکە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
ڤا سوارا هیسکو هیسکە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم، لانیسکە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم، لالیسکە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم، لانیسکە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم، لالیسکە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
گرێ سیرا بەسیرە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ

گر خۆپانی، بەسیرە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
گرێ سیرا بەسیرە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
گر خۆپانی، بەسیرە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
ڤا سوارە، حیرو، حیرە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
ڤا سوارە، حیرو، حیرە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ

ڤا سواره، قیره، قیره، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
ڤا سواره، قیره، قیره، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم وەزیرەو، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم وەزیرەو، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم وەزیرەو، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم وەزیرەو، تۆلە جوانێ، مەیرۆ

گرێ سیرا به جەیەو، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
گر خوپانی به جەیەو، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
گر خوپانی به جەیەو، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
گر خوپانی به جەیەو، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
ڤا سوارا، هەیەو هەیە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
ڤا سوارا، هەیەو هەیە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
ڤا سوارا، هەیەو هەیە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
ڤا سوارا، هەیەو هەیە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم، فەلەیە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم، فەلەیە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم، فەلەیە، لێلێ، لێلێ، مەیرۆ
خوشکێ مەیرۆم، فەلەیە، تۆلە جوانێ، مەیرۆ

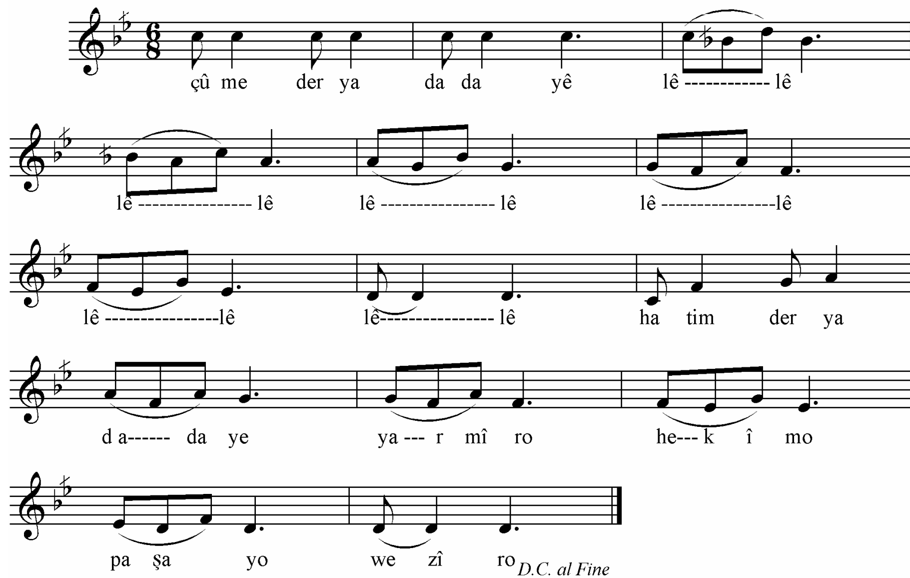
gulê wey nar
گــولێ وەی نــار

گولـێ، وەی نار، وەی نار، وەی نارێ، جانێ وەی نار، وەی نار، وەی ناری
گولـێ، وەی نار، وەی نار، وەی نارێ، جانێ وەی نار، وەی نار، وەی نارێ
گولـێ، مەمك سێنیا ساڤارێ، جانێ مەمك سێنیا، ساڤارێ
گولـێ، من چاڤێن بەلـەك خوارێ، جانێ تە چاڤێن بەلـەك خوارێ
گولـێ، وەی نار، وەی نار، وەی نارێ، جانێ وەی نار، وەی نار، وەی نارێ
گولـێ، من باژێردا مەیزێ کر، جانێ تەت باژێردا مەیزێ کر
گولـێ، من باژێردا مەیزێ کر، جانێ تەت باژێردا مەیزێ کر
گولـێ، شام قوتنی ل بەژنا خۆکر، جانێ شام قوتنی ل بەژنا خۆکر
گولـێ، شام قوتنی ل بەژنا خۆکر، جانێ شام قوتنی ل بەژنا خۆکر
گولێ یا من بوو، خودێ نەکر، جانێ یاتە بوو، خودێ نەکر
گولـێ، وەی نار، وەی نار، وەی نارێ، جانێ وەی نار، وەی نار، وەی نارێ
گولـێ، من باژێردا دنێری، جانێ تەت باژێردا دنێری
گولـێ، من باژێردا دنێری، جانێ تەت باژێردا دنێری
گولـێ، شام قوتنی ل بەژنێ کری، جانێ شام قوتنی ل بەژنێ کری
گولـێ، شام قوتنی ل بەژنێ کری، جانێ شام قوتنی ل بەژنێ کری
گولـێ، وەی نار، وەی نار، وەی نارێ، جانێ وەی نار، وەی نار، وەی نارێ

çûme derya dada yê
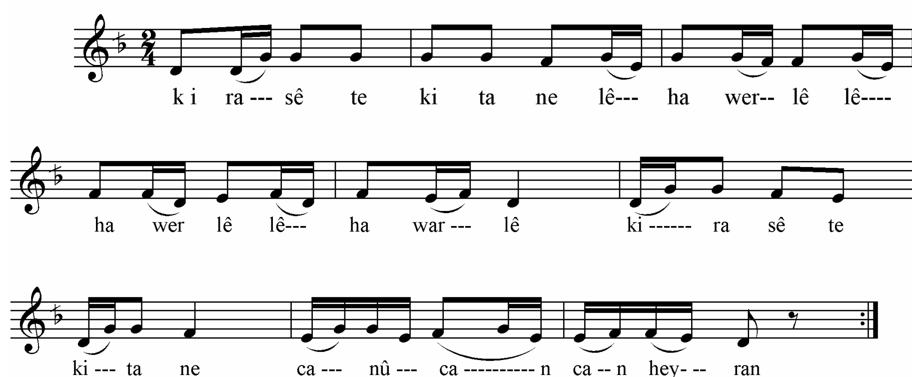
چوومه دەریـا دادایـێ

چوومه دەریا دادایی، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ
هاتم دەریا دادایی، یارمیرۆ، حاکیمۆ، پاشایۆ، وەزیرۆ
ناڤا بەشەك رادایی، دەهای لێم، دەهای لێم، دەهای لێم،
دەهای لێم، دەهای لێم، دەهای لێم
فستان سۆرێ دادایی، یار میرۆ، حاکیمۆ، پاشایۆ، وەزیرۆ
ئای لیّ گدێی، سەدیقه، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ
ئای لیّ گدێی، سەدیقه، یار میرۆ، حاکیمۆ، پاشایۆ، وەزیرۆ
فستان سۆرێ قەدیفه، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ
فستان سۆرێ قەدیفه، یار میرۆ، حاکیمۆ، پاشایۆ، وەزیرۆ
بووکا حاجی نایفه، دەهای لێم، دەهای لێم، دەهای لێم،
دەهای لێم، دەهای لێم، دەهای لێم
بووکا حاجی نایفه، یار میرۆ، حاکیمۆ، پاشایۆ، وەزیرۆ
چوومه دەریا داخستی، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ، لێلیّ
هاتم دەریا داخستی، یار میرۆ، حاکیمۆ، پاشایۆ، وەزیرۆ

Kirasê te kitane

کراســـێته کتانـــه

D.C. al Fine

کراسێته کتانه، لیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚ

کراسێته کتانه، جان و جان، جان حەیران

مەریشی، لیٚ بەردانه، لیٚ هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚ

مەریشی، لیٚ بەردانه، لیٚ هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚ

کراسێته مەلـەزە، لیٚ هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر، لیٚ

کراسێته مەلـەزە، جان و جان، جان حەیران

من دابوو بەر مقەسە، لیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚ

من دابوو بەر مقەسە، جان و جان، جان حەیران

هەرچی یاریٚ تو نینه، لیٚ هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚ

ئاراق خوری سەرخۆشه، جان و جان، جان حەیران

کراسیٚ ته مەگرومه، لیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚلیٚ، هاوەر لیٚ

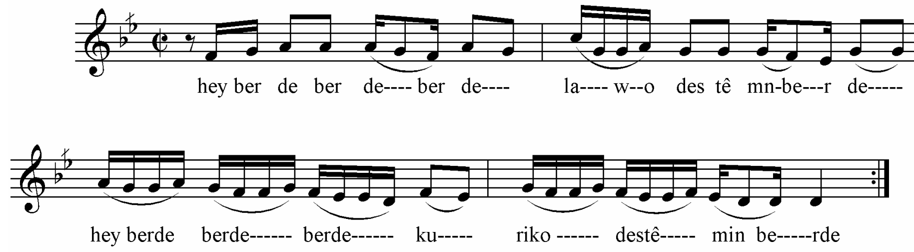
کراسیٚ ته مەگرومه، جان و جان، جان حەیران

هویرك، هویرك، د دورمه، لیٚ هاوار لیٚلیٚ، هاوار لیٚ

هویرك، هویرك، د دورمه، جان و جان، جان قوربان

Berde

بــەردە

D.C. al Fine

هەی بەردە، بەردە و بەردە، وەی لاو ۆ دەستی من بەردە، هۆی هۆی

هەی بەردە، بەردە، بەردە، کوڕکۆ دەستێ من بەردە

هەی بەردە، بەردە، بەردە، لۆ، لاوۆ، دەستێ من بەردە

هەی بەردە، بەردە، بەردە، وێ تێمۆ، دەستێ من بەردە

چەندی کۆلان تارینە، وەی، گوند و جیران دا سەردا

چەندی کۆلان تارینە، وەی، گوند و جیران دا سەردا

هەی بەردە، بەردە، بەردە، لۆ، لاوۆ، دەستێ من بەردە

هەی بەردە، بەردە، بەردە، وێ تێمۆ، دەستێ من بەردە

چەندی کۆلان تارینە، وەی، گوند و جیران دا سەردا، ئای، ئای

چەندی کۆلان تارینە، وەی، گوند و جیران دا سەردا

هەی بەردە، بەردە، بەردە، حەسەنۆ دەستێ من بەردە

هەی بەردە، بەردە، بەردە، لاوکۆ، دەستێ من بەردە

من دی بوو، لێ کر فیتلی، چاوڕەش دی، لێ کر، فیتلی

عەینەك دانێ، خەملی، عەینەك دانێ، خەملی

هەی بەردە، بەردە، بەردە، حەسەنۆ دەستێ من بەردە

هەی بەردە، بەردە، بەردە، لاوکۆ، دەستێ من بەردە

چەندی کۆلان تارینە، وەی، گوند و جیران دێن سەردا

چەندی کۆلان تارینە، وەی، گوند و جیران دێن سەردا

هەی بەردە، بەردە، بەردە، لۆ، لاوۆ، دەستێ من بەردە

ها ڤینە گول و دەردە، لاوکۆ دەستێ من بەردە

لاوکی: نەتەوەیی و شەڕ و شۆڕو سوار چاکی

١) لاوکی: محەمەدێ سەلیم/هیلی دەلال.

٢) لاوکی: لێ دایێ.

٣) لاوکی: کۆر ئۆغلی.

٤) لاوکی: لێ، لێ، واغاوۆ، فەرمانە.

٥) لاوکی: بشارێ چەتۆ، قەسرا باخەمێ.

لاوكى: محەمەدێ سەليم/هيلى دەلال

هێلی دەلال هێلی دەلال هێلی دەلال هێلی دەلال هێلی دەلال هێلی دەلال ئاخ
هێلی دەلال وەزیێ دیاری کا ڤێ نوریێ د کەتم
بەر ئاڤێ وۆ، د وەزیێ دیاری کا ڤێ نوریێ
د کەتم واغاوۆ بەر ئاڤێ وۆ، یۆ، یۆ، یۆ ، یۆ ، ئاخ
دەژویڤە تێتۆ محەمەد سەلیم زاواکی تازە
سیێ رەختێ چەکو بێش ئارتاشە گرێدانە، لێ بن چاریێ وۆ.
د حەیفو سیێ سەد مخابنا من تێتن، د چەوا
تۆڤێ مالا عەلییێ رەمۆ قەلاند ژ دنیوۆ، یۆ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
د واغاوۆ تو واغایی، تو ویێ حەنا زاوایەتییێ
ل دەست دایی، دچەوا سالا ئەڤی سالێ
کوشتن محەمەد سەلیم زاواکی تازە، د بیکا
سالێ ل خۆپانێ گوندا مەلیل مایی، شەوتی و گوندۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
هێلی دەلال هێلی دەلال هێلی دەلال هێلی دەلال هێلی دەلال ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ
هێلی دەلال وەزیێ دیاری کاڤێ نوریێ دکەتم، واغاوۆ وا ل وێدا، یۆ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ
دەژویڤە تێتۆ محەمەد سەلیم زاواکی تازە، مەهینەکی شینی بۆزیێ، وا ل بندا، چەوا
سالا ئە ڤێ سالێ کوشتن محەمەد سەلیم زاواکی تازە، د کول و خەمێ ڤی خۆشمێری ما بین
د دلێدا، وەزیرۆ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ

لاوكی: لێ دایێ، بابێ وەمین

لێ دایێ، لێ دایێ، لێ دایێ، لێ دایێ، لێ دایێ
لێ دایێ، لێ دایێ، یۆ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
لێ دایێ، دبێ سوبەیە با یەكی سەرە واغاوۆ
وەلا ل بابێ وەمین خوینا سار تێ، یۆ، یۆ
یۆ، یۆ ئاخ، ئاخ
دەربەكا لێدانە ل بابێ وەمین، دوەیلا، ل من
پۆر بە قورێ وەزێ، یایی، ی، ئاخ
چار دارا بابێ وەمین گرێدانە ب شلیتێ،
ب مەلبەتێ، ب (زراڤێ) تاڤی را بەرەو مال تێ،
یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
دوەزێ ڤێ برینێ، وەزیرۆ، چەندی ڤێ
سوبێ خوینا سار تێ، یۆ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
لێ دایێ، دبێ، سوبەیە واغاوۆ، ڤێ سوبێ،
سوبەیە، ڤێ سێ بایەكی سەرا ل من
سارە، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
د دەنگێ تۆپا، جەبلـخانە، ل سەر سینگا
بابێ وەمین، وەزیرۆ، ڤێ سوبێ چار
ناچارە، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
چاردار بابێ وەمین گرێدانە ب شلیتێ
ڤێ سوبێ ب (زراڤێ) تاڤی رابەروە مالـە،
یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ

لاوكى: كۆر ئۆغلى

دەهێ، هێ، هێ، وەزێ ديارى موشا شەوتى

د كەتم لۆ ب دارە، ئاخ

د وەرزى ديارى موشا شەوتى دكەتم لۆ ب دارە،

يۆ، يۆ، يۆ، يۆ، ئاخ، ئاخ

د بەژنا بابێ كۆر ئۆغلى بەژنا وى شيكان و

شابكان و چيتارا، ئاى، ياى، ئاخ

د دێين تێلغرافەكى ژ بابێ كۆر ئۆغلى، ئەڤێ سێ

هاتى، چل هەزارە، ئاى، ياى، ياى، ئاخ

پەريشانێ ب سێ دەنگا ل پەريخانێ دكر گازى،

دگۆ، خوەيكى پۆرا سەرێ من وتە ب قور بێ،

ئاى، ياى، ياى، ئاخ

دەربەكا لێدانە ل بابێ كۆر ئۆغلى، ئاى سێ گولـلا

بنيا چارێ بريندارە، ئاى، دەبا بۆ، وەى بابۆ، وەى

بابۆ، وەى بابۆ، يۆ، يۆ، يۆ، يۆ، ئاخ ئاخ

د واغاوۆ، تو واغايى، تو گولا مالا عەمەرى، ئاى

تو چرا مالا تەمەرى، تو بەرخێ مالا خێلـدى، تو

سەر كانێ پەيايى، ئاى تو يەردەفكێ دەولـەتا

لێ وەسمانى، ئاخ، دەبابۆ، وەى بابۆ، وەى بابۆ، وەى بابۆ،

وەى بابۆ، يۆ، يۆ، يۆ، يۆ، ئاخ ئاخ

دەهێ، هێ، هێ، وەزێ ديارى موشا شەوتى

دكەتم، لۆ ب گەنمە، ئاى، ياى، ياى، ئاخ

دهێ وەزێ ديارى موشا شەوتى دكەتم لۆ ب گنمە

يۆ، يۆ، يۆ، يۆ، ئاخ، ئاخ

دبێن تێلغرافەكى ژ بابێ كۆر ئۆغلى، ئەڤێ سێ

هاتى، وەزى نزانم چما؟ ئاخ

پەریشانی، سێ دەنگا، ل پەریخانی دکر گازی، دگۆ،
خوەیکی، پۆرا سەرێ من و تە ب قور بێ، ئای،یای ئاخ، ئاخ
د وەکی ڕۆژا ل بابێ کۆر ئۆغلی لێ دقەومی،
ئەی لێ پێشیا سواری (موتکا) مینا سەرداری
(جەنگیز خان) د سەکنە، ئای بابۆ، وەی بابۆ، وەی
بابۆ، وەی با بۆ، یۆ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ ئاخ

لاوکی: لێلێ، واغاوۆ، فەرمانە

لێلێ، لێلێ، لێلێ، ئاخ، دە لێلێ، لێلێ، لێلێ، لێ،
یا، یا، یای، ئاخ
دە لێلێ، لێلێ، فەرمانە، واغاوۆ، یا، یا، یای، ئاخ
لێلێ، واغاوۆ، دلێ منێ، ڤێ سو بێ گەلەکی هینە،
ئاخ وەزیرو، دلێ منێ ڤێ سوبێ گەلەکی هینە،
یا، یا، یای، ئاخ
وەلا دەستێ پەیایێ دەمالا (فارۆ) عەینەلینە،
دە دەستێ پەیایێ دەمالا (کێفر)، کورمانجینە،
یا، یا، یای، ئاخ
وەلا دەستێ پەیایێ دە مالا فارۆ عەینەلینە،
دە دەستێ پەیایێ (کێفر) کورمانجینە،
یا، یا، یای، ئاخ
دە ب خودێ، هەچی شەرێ مالا (کێفر تێ دەبی)
واغاوۆ، کەسەکی مەجالا خۆ چ نینە،
یا، یا، یای، ئاخ
دە وەرە لێلێ، لێلێ، لێلێ، ئاخ
ئاخ، دەلێی لێلێ، لێلێ، فەرمانە، واغاوۆ،
یا، یا، یای، ئاخ

لاوکی: بشاری چەتۆ، قەسرا با خەمسێ

لێلێ، لێ هایێ، لێ هایێ و لێ هایێ، لێ هایێ،
لێ هایێ و، ئاخ، لێلێ، لێ هایێ، لێ هایێ و لێ هایێ،
لێ هایێ، لێلێ، لێلێ، لێلێ، لێ، ئاخ، دەلێلێ، لێ، لێ، لێلێ،
یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ
لێلێ، ، لێ هایێ، وەزێ دیاری (باخەمسا) بابێ (وەیۆب)
دکەتم، دەوەیلا، دایێ رەبەنێ، واغاوۆ ژ کەیفا
د لێ من و تەڕا وا ل وێدا، یای، یای، یای، ئاخ
د ئەرێ کولا خودی بکەوی، مالا بشاری چەتۆ،
جەمیلێ برا پیڕا، ئاخ، د عەلیێ ونس قەومێ
چییڤە، قایمەقامێ زەوقی ڤە، جانبێزارێ دەشتا
موشێ ڤە، (سێبیلکا) نەزانی هەی لێ واغاوۆ
وەرە دایێ رەبەنێ ژ کەیفا د لێ من و تەڕا ڤی سو بێ،
پێدا هاتوو دکا ڕیچە، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ
دەرێ پەریشانی ب سێ دەنگا ل پەریخانی دکر
گازی، دگۆ، خوێکی پۆرا سەرێ من و تە ب قوربێ،
وەلا دەنگی حەسەنێ ئوسمان ل قەسرا باخەمێ
تێتە، دەویلا دایێ رەبەنێ، واغاوۆ، ڤێ سوبێ،
مینا گامێشی(حێچە)، یای، یای، یای، ئاخ، ئای
لێلێ، ، لێ هایێ، وەزێ دیاری (باخەمسا) بابێ
(وەیوب) دکەتم، دەوەیلا، دایی رەبەنێ، واغاوۆ
ژ کەیفا دلێ من و تەڕا لەقلی چۆ یای، یای، یای، ئاخ
دەرێ کولا خودێ بکەوی، مالا بشاری چەتۆ،
جەمیلێ برا پیڕا، ئاخ، د عەلیێ ونس قەومێ،
چییڤە، قایمەقامێ زەوقێ ڤە، جانبێزارێ دەشتا
موشی ڤە، سێبولکا نەزانێ
ئاغاوۆ، وەلا ژ کەیفا دلێ من و تەڕا، واغاوۆ،
ڤێ سوبێ پێداهاتوو دکاڕیچە، یای، یای، ئاخ، ئای
وەلا، پەریشانێ ب سێ دەنگا ل پەریخانێ دکر
گازێ، دگۆ، خوەێکی، پۆرا سەری من و تە
ب قورِبێ، وەلا دەنگی حەسەنێ ئۆسمان ل قەسرا
با خەمێ تێتە، مینا گامێشێ (حێچە) لۆ.

لاوكی: ئەڤینداری

١. لاوكی: ئەی لی دەلال.
٢. لاوكی سێڤا حاجی.
٣. لاوكی: محەمەد و رۆنی.
٤. لاوكی: ئەمان، ئەمان، سێڤا منێ.
٥. لاوكی: لێ، لێ، وەر حەلیمێ.
٦. لاوكی:یار گەورێ.
٧. لاوكی: چەمێ بشیریكا.
٨. لاوكی: دومام.

لاوكى: ئەى لى دەلال

ئەى لى دەلال دەلالۆ، دەلالۆ، دەلالۆ، دەلال
دەلالۆ، دەلالۆ، دەلال درا بە عەمرێ دلىٚ من
ب گۆرى، سەبرا دلىٚ من بێتە ناهىٚ، دەلالۆ،
يۆ، يۆ، يۆ، ئاخ
ئەى لى دەلال سوارێ مە سوار بوينە، بەرێ
خۆ دانە ئاليىٚ رۆژهەلاتا، پێشيا سەلەبێ سوارا
دانيبو قون تێرە چيايىٚ (عەبدول عەزيز) پاشيا
سەلەبێ سوارا دانيبو قون تێرا گرى ل (كەت كەتە)
ئاخ
دە، خۆزى ژ خێرا خودێ را، وەزێ ببا مە
باقەكى گولان و رحانا، وەزێ بكەتامە دەستىٚ
لاوكێ خۆدا
د وەزێ رۆژێ سىٚ جارا بئاليمە ل خەتا
سمبێلىٚ رەش دا، د لاوك دەستىٚ من بەردە،
ژ تاخ و كۆلانىٚ گوندێمە، تەنگ و تارينە،
شەيتان و عەوالىٚ گوندێمە گەلەكن، دە دبێم
هەندەك بهەنجە تا ئاگرێ سىٚ دێنە ل سەر حالىٚ من و تەدا،
دەلالۆ، يۆ، يۆ، يۆ، ئاخ
دەلالۆ، دەلالۆ، دەلالۆ، دەلال درابە
عەمرێ دلىٚ من ب گۆرى، سەبرا دلىٚ من بێتە ناهى،
دەلالۆ، يۆ، يۆ، يۆ، ئاخ
ئەى لى دەلال دەلالىٚ مالا با بێ من ل خەوا شيرين دا،
ئاخ، وەزێ دلێ نادەم ل خەوا شيرين راكەم، د وەزێ
هەرم سوكا ديار بەكرا شەوتى، عەبايەكى سۆرێ

بەسرایی ژ کەنالی دەلالی مالا بابێ خۆدا بینم
دەلالۆ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
ئەی لی دەلاڵ، دەلالۆ، دەلالۆ، دەلالۆ، دەلاڵ
ئەی لی دەلاڵ، هەرچی جوابەکی یا خێری ژ کە نالی
دەلالی مالا بابێ مندا، ژ منرا بینی، ئاخ،
د وەزێ بدەمێ جوانیکا بەر ماعینێ، وەکە پێ
قایل نەبێ، وەزێ بدەمێ سەدو بیست کیسو
زێرو زینەتی مالی دنێ، ئاخ، دهەکە بەویش
قایل نەبێ، سەدو بیست ئاشێ مالا بابێ من
هەنە، وەزێ بدەمێ ل بن چۆمکێ نسێبینێ،
دهەکە بەویش قایل نەبێ، وەزێ بدەمێ سێ
پشکێ وەیلا دنێ
دەلالۆ، دەلالۆ، دەلاڵ عەمرێ من ب گۆری
سەبرا دلێ من بێتە ناهێ

لاوكی: سیڤا حاجی

ئەمان، ئەمان، ئەمان، ئەمان، ئەمان، ئەمان، ئەمان، ئاخ
ئاخ، دهۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆی، ئاخ
دهۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆی، ئاخ
ئاخ، دهۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆی، ئاخ
دهۆیۆی،، هۆیی، ژارۆ، دلۆ، ئاخ، ئاخ
ئەمان، ئەمان، یادێ رەبەنێ كاروانێ مالا بابێ
سیڤێ بوری، ئای، ئاخ، ئاخ، لێ تەڤ هێسترن
هێ، یێ، یێ، هێ، یێ، یێ
ئای دایێ رەبەنێ سەر بارێ وان خورمانە، بن بارێ
وان، ئای لێ تەڤ شەكرن، یێ، یێ، یێ، ئاخ
لێلێ وەزێ، ل بەختێ وەو خودی دا، جوابەكی
بدەنە لاوكی من عەودالا خودێ بێژن حاجی عەلیا
سیڤێ لێ ژ خۆرا بری، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی،
ئاخ
ئاخ، دهۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی،
ئاخ، دهۆیۆی، هۆیۆی، ل من مێرێ م
ئەمان، ئەمان، ئەمان، یادێ رەبەنێ، دبێن، كاروانێ م
ئای، ئای، ئای، ئاخ، ئای مالا بابێ سیڤێ بوری،
لێ، تەڤ هێسترن، یێ، یێ، یێ، یێ، یێ، یێ م، ئاخ
ئاخ دایێ رەبەنێ سەربارا وان خورمانە، بن باراوان،
ئای، لێ، تەڤ شەكرن، یێ، یێ، یێ، یێ، یێ، یێ م، ئاخ
لێلێ، وەزێ، ل بەختێ وەو خودی دا، جوابەكی
بدەنە لاوكی من عەودلا خودێ، بێژن حاجی عەلیا
سیڤێ لی ژ خورا بری، ، هۆیۆی، هۆیۆی، هۆیۆی
هۆیۆی، هۆی م، ئاخ، ئاخ دەهۆیۆی، هۆیۆی
هۆیۆی، هۆیۆی، هۆی، ئاخ
دهۆیۆی، دهۆیۆی، ژارۆ، دلۆ

لاوکی: محەمەدۆ ڕۆنی

دەلۆیلۆی، لۆێلۆ، لۆێلۆ، لۆێلۆ، لۆێلۆ، لۆێلۆ،
لۆێلۆ، لۆێلۆ، لۆێلۆ، ئاخ
ئاخ، دەلۆیلۆ، ، لۆێلۆ، ، لۆێلۆ، لۆێلۆ، ئاخ
ئاخ، دەلۆیلۆ، ، لۆێلۆ، لۆێلۆ، دەلۆیلۆ، محەمەدۆ
ڕۆنی، لۆیلۆ، ئاخ، ئاخ
دەلۆیلۆی محەمەدۆ ڕۆنی، م چ گۆتۆ، توغەیری،
د گیایێ مێرگان ل منو محەمەدێ م سەردی، د هەچی
نا بەینا منو محەمەدێ مندا فەسادێکی بکا، ئاخ،
د هەکە مێر بیێ، ڕەبی نەزەوجی، د هەکە ژن بیێ،
ڕەبی نەوەلدی، ئاخ، د هەکە کچ بیێ، ڕەبی
جوانیکا خۆ شاد نەبی، ئاخ
ئاخ، دەلۆیلۆی، لۆێلۆ، لۆێلۆ، لۆێلۆ، لۆێلۆ، دەلۆیلۆ
محەمەدۆ ڕۆنی، لۆیلۆ، ئاخ، ئاخ
ئاخ، دەلۆیلۆی، محەمەدۆ ڕۆنی
جوانیکا محەمەدی منی چالە، د هەر چار لینگێ
وی بیێ نالێ و بیێ بزمارە، ئاخ
وەزێ بازنیێ دەستێ خۆ بشکێنم، د وەزی جوانیکا
محەمەد ڕا بکەم نالێ و بزمارە
د وەزێ پۆرا سەرێ خۆ بقوسێنم، وەزێ
جوانیکا محەمەد ڕابکەم دەست هەوسارە، ئاخ
د وەکی لاوکێ من چو ولاتێ غەریبیێ، داکەسەکی
نە بێژی چ سوارەکی پەی بە تالە
لۆیلۆی، لۆیلۆی، لۆیلۆ، لۆیلۆ، لۆیلۆ، لۆیلۆ، ئاخ
ئاخ، دەلۆیلۆ، لۆیلۆ، لۆیلۆ، لۆیلۆ، لۆیلۆ، دەلۆیلۆی،
محەمەدۆ ڕۆنی لویلۆ.

لاوکی: ئەمان، ئەمان، سیٚڤا منیٚ

ئەمان، ئەمان، ئەمان، ئەمان، ئاخ، ئاخ، ئەمان
ئەمان، ئاخ، ئەمان، ئەمان، ئەمان، ئەمان، ژارۆ، دلۆ،
یۆ، یای، ئاخ
د ئەمان، ئەمان، پەرچەم هوریٚ، یای، یای
ئەمان، ئەمان، کچکیٚ دینیٚ، سیٚڤا منیٚ، ئاخ،
ئاخ، لیٚ تو خانمی، وەلا چما ل بن سها کۆن، ئاخ،
ئاخ، لیٚ ناقەدمی، لیٚ، لیٚ، هەکە تو ویٚ ژنا
ب میٚری، چما، تو مەعشوقا ئاخ دلیٚ منی، ئاخ
ئەمان، ئەمان، غەریبۆ، دلۆ، یو، یای، ئاخ
ئەمان، ئەمان، کچکیٚ دینیٚ، کانیکا گوندیٚ، ئاخ، ئاخ
مە(کەوز) گرتی، ژارۆ، دلۆ، یای، ئاخ، ئاخ، لیٚ،
لیٚ، وەزیٚ سیٚڤی روون شتنە مە ژ خۆرا ئاخ، ئاخ، لیٚ
سوبحەت گرتی ئاخ
لیٚ، لیٚ، مەمکیٚ تە، کولٚ مالیٚ، کولٚ مال بابیٚ، مینا
ترهیٚ بەریٚ مریٚ، ئاخ، ئاخ، لیٚ خوناو
گرتی، ئاخ، د ئەمان، ئەمان، ژارۆ، دلۆ، یۆ

لاوكى: لىَ، لىَ، وەرە، وەر حەليمىَ

لێلىَ، وەرە، وەرە، وەرە، وەرە، لىَ، وەر حەليمىَ

لێلىَ، كەچكى، دينى رەبەنىَ، تە كراس قەزىَ،

لىَ تۆرِىَ شينىَ

لێلىَ، كو بارىَ، دينىَ، تە، بەرخەلێكى تا حلىَ،

لىَ، م شيرينىَ، ئاخ

دەلێى وەرە، وەرە، لىَ، وەر حەليمىَ، يا، يا

لێلىَ، وەزىَ، كراسى مەلەزىَ كتان، لىَ، لىَ، ل خۆ ناكەم

لۆ، لۆ، ميرۆ، دبىَ، سەرى سيپانىَ خەلاتى

بەرفو باگێرە، ئاخ، لىَ، وەدار ناكەم، ئاخ، ئاخ،

دەوەر، وەرە، وەرە، لىَ وەر حەليمىَ م ئاى، ئاى، ياى، ئاخ

لێلىَ، وەرە، وەرە، وەرە، وەرە، لىَ، وەر حەليمىَ

ئاى، كەچكى دينىَ، رەبەنىَ، تە كراس قەزىَ،

لىَ، دۆرِە شينىَ، ئاخ

ئاى، دايىَ، رەبەنىَ بەرخەلێكى تا حلىَ، لىَ

م شيرينىَ، ئاخ

لێلىَ، حەليم رەبەن، تاخا ژوورى، لىَ، تەنور دادا

لێلىَ، حەليم رەبەن، تاخا ناڤى، لىَ رحان ئاڤدا

لێلىَ، رەبىَ عالەمىَ مرداىَ من و حەليما منىَ

حاسل بكا، ناو دۆشكو لحێفىَ، ئاخ، لىَ،

قەديفەدا

دەلێى وەرە، وەرە، لىَ وەر حەليمى

لاوکی: یار گەورێ

یار گەورێ، دیار، یار، یار، یارن یار، گەورێ
ئاخ، دیار، یار، یار، گەورێن شەوتیۆ، گوندۆ،
گەورا من نە دیارە، سەبرا، دلێ من، بێ تە، نایێ،
یۆ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
یار گەورێ، چ دکی ل ویی چیایی، ئاخ، سێ بسکێ
زراڤو درێژ، تێل ب تێل بدەی بەر وی بایی
منێ دەوێ خۆ هاویتی نە قە با سینگان و بەران،
دەوێ منێ لێ زەمتێ، کەتی سەرێ مەمکێ تە،
رەبەنێ، شیر تێ نەگەرایێ، ئاخ، ئاخ، دیار،
یار، یار، گەورێ، ئاخ
ئاخ، شەوتی و گوندو، گەورا من، نەدیارە،
سەبرا دلێ من، بێ تە، نایێ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
یار گەورێ هاڤینە، دنیا ل من کەلان و کەلە، کەریکی خەفشان و د غەزالا،
بەلێ، سالێ ئەڤی چاخی، گەورا من،
کچا د کچك بوو، ل مالا بابێ خۆ بوو، بەلێ،
دبین، سالا ڤی سالێ، دارێ دەرگۆشێ
ل خۆرا کری کارو دەعەمەلە
دیار، یار، یار، یار، یار، یار، یار، گەورێ،
یار، یار، یۆ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
یار گەورێ، یار گەورێ، یار گەورێ، یار گەورێ، ئاخ
یار گەورێ، هاڤینە دنیا ل من کەلان و د کەلژی، هاڤینە دنیا
ل من کەلان و دکەلژی، کەرێکی خپشان و د غەزالان
ل بنێ بەریکا ژێری، دمشمشی یای، یای، یای، ئاخ
بەلێ دایا من رەبەنێ پار ڤی چاخی گەورا من بەتای
کراسی مەلەسی کتان، بەلێ، وی، وی، ل سەر
حالێ من و خۆدا د دەرزی
دیار، یا، گەورێ، شەوتیو گوندۆ، گەورا من
نە دیارە، سەبرا دلێ من، بێ تە، نایێ، یۆ، یۆ،
یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ

لاوکی: چەمێ بشیریکا شەوتی

لێلیێ، یادێ ڕەبەنیێ، وەزێ چومە چەمێ بشیریکا
شەوتیم، ئاخ
ئاخ، دایێ ڕەبەنیێ، وەز داکەتم، ئای گەورا من توی،
لێم، ئای، ئاخ، ئای سەبرا من توی، لێم،
دەلێلیێ م، ئاخ، دەلێلیێ م، ئای، ئای، ئای، ئاخ
لیێ، یادی ڕەبەنی، دبێم، خەوکا من، تیێ، ڤێ سوبێ،
وەز ڕاکەتم، وای، یا یی، ئاخ
لێلیێ، وەزێ، چ قا ناڤ هەڤاڵ و هۆگرێ خودا،
بلند فڕیم، ئاخ، دایێ ڕەبەنیێ، وەزێ نزم عەردێ
د کەتم، ئای گەورا من توی لێم، ئای، یای، ئاخ
ئای سەبرا من توی لێم، دەلێلیێ م، ئاخ، ئاخ
لێلیێ وەزێ تۆ بەدارا شێخێ خۆ مەلۆ
دەوزێ ژ ناڤکی پیێ دا وەزێ یا بەژنا
لاوکێ خومە، ئاخ، ئاخ، دەلێلیێ م، ئاخ، دەلێلیێ م
یای، یای، یای، ئاخ
لێلیێ، یادێ ڕەبەنیێ، کچکێ دگۆ: وەز کۆچەرم،
ئاخ، ئاخ، دایێ، ڕەبەنیێ، پەنیر تینم، ئای گەورا
من توی، لێم، یای، یای، ئای، ئاخ، ئای سەبرا من توی، لێم،
دەلێلیێ م، ئاخ، دەلێلیێ م، یای، یای، یای، ئای،
ئاخ لێلیێ، یادی ڕەبەنیێ، وەزێ کۆلان، کۆلان، ڤێ
سیێ، دگەرینم، ئاخ، لێلیێ، وەزێ، چ قا،
چاوێ خۆ دگەرینم، ناگەرینم، ئاخ، وەزێ، بەژنا
بلند لەناو وا باژارا نابینم، ئاخ، گەورا
من توی لێم، ئای، یای، یای، ئاخ، ئاخ
ئای، بەرمالیا من توی، لێم، دەلێلیێ م،
ئاخ، ئاخ، دەلێلیێ م، ئای، ئای، یای، یای، ئاخ، ئاخ

لاوکی: وەلا دومام

وەلا دومام، وەلا دومام، وەلا دومام، وەلا دومام، وەلا دومام،
ئاخ، ئاخ، وەلا دومام دبیّ، کولیکا هەموو زۆما، ئاخ
لیّلیّ دومام دبیّ، هەچی دەردیّ ئەڤینکیّ دیتی، ئاخ،
ئای، ژمن و دومامیّ من نەکا چ گازاندان و چ لۆما، ئاخ
ئاخ، دەدومامیّ، دومامیّ، دومامیّ، ئای، ئای، ئاخ،
ئاخ، ئای زەریکو باریّ، وەز ب خولامیّ، یۆ، یۆ، یۆ،
ئاخ، ئاخ
وەلا دومام، ئاڤا شەتیّمە شەربەتە، دومام ئاڤا
شەتیّ مە شەربەتە، ئاخ، پیّلا ناڤی ل هەڤ دکەتە،
ئاخ، لیّلیّ دومام، دبیّ، ئەڤینکا خەلّکی، عالەمیّ،
عادەت بوو، لیّلیّ، یا من و دوماما من ل جزیرا
بۆتا، بویە، دەقەبحەتە، ئای دەدومامیّ،
دومامیّ، دومامیّ، یۆ، یۆ، یۆ، ئاخ، ئاخ
ئای زەریکو باریّ، وەز ب خولامیّ، ئای، ئای،
ئاخ، ئاخ
وەلا دومام، ئاڤا شەتیّمە هەر شینە، دومام، ئاڤا
شەتیّمە هەرشینە، ئاخ، پیّلا ناڤی هارو دینە، لیّلیّ،
وەزیّ هەرم دوماما خۆ ژ مامیّ خۆ بخوازم، لیّلیّ، خودیّ،
وەکە مامیّ من دوماما من نەدە من، وەزیّ چەنگلیّ
دومامیّ خۆ بگرم برەڤینم سەر چەمیّ خانکی را بقولپینم
ئای دەلّیّلی دەدومامیّ، دومامیّ، دومامی، یۆ، یۆ،
یۆ، ئاخ
وەلا دومام، وەلا دومام، ناڤیّ دوماما من (گولسن)ە
دومام، ناڤیّ دوماما ئاخ من (گولسن)ە

تاڤا هەیفێ دەرکەتی، هاڤێتی جزیرا بۆتا

سەروبنە، ئای، ئای، ئاخ

وەزێ، وەرم دوماما خۆ ژمامێ خۆ بخوازم،

لێلێ، خودێ وەکەمامێ من دوماما مننەدا من،

وەزی بێژم، خودێ مامۆ، تو قتلی

سەرێ منا

ئای دەدومامێ، دومامێ، دومامێ، یای، یای، ئاخ،

ئاخ

ئای دەدومامێ، دومامێ، دومامێ، یای، یای، ئاخ، ئاخ

ئای، زەریکو، باری، وەز ب خولامێ، یای، یای، ئاخ، ئاخ

وەلا دومام، وەز نزانم، ناڤێ دومامێ من، ئێ، چییە،

دومام، وەز نزانم، ناڤێ دومامێ من، ئێ، چییە،

بەژنا دوماما من، زراڤە، مینا شەرابەکی چیایێ

ژەنگالێ ئیزیدییە

وەزێ وەرم دوماما خۆ، ژ مامێ خۆ بخوازم، لێلێ،

خودێ، وەکە مامێ من دوماما من نەدا من، ئاخ،

وەزێ چەنگلێ دوماما خۆ، بگرم، برەڤێنم،

باوێژم سەر حدودێ ئینگلیزیە، ئاخ

ئای، دەدومامێ، دومامێ، دومامێ، ئاخ، ئاخ

ئای، دەدومامێ، دومامێ، دومامێ، ئاخ، ئاخ

ئای، زەریکۆ بارێ، وەز ب خولامێ، ئاخ، ئاخ

بەشی دووەم

کۆکردنەوەو نووسینەوەی دەق

جەنگی جەلال حەسەن

بەستەکانی: مریەم خان

١. بەستەی: نارونیۆ.

٢. بەستەی: هەی جان.

٣. بەستەی: سینەمیۆ.

٤. بەستەی:باران باری

٥. بەستەی: هەی لا لمن غەرییۆ.

٦. بەستەی: عەدلێۆ.

٧. بەستەی: لیۆ پیریۆ.

٨. بەستەی: زەمبیل فرۆش.

٩. بەستەی: ئەمینۆ.

١٠. بەستەی: هەی نابی.

١١. بەستەی: خوم خومیۆ.

١٢. بەستەی: لۆرکە.

١٣. بەستەی: د ترسێم بمرم دلۆ حەیران.

Narûnê
نـــارونێ

dar da rû ka lnav da ra na -- rû nê na -----------

rû nê na -------------- rû na min dar da rû ka

lnav da ra kur --- ti kê rin --- di kê ber -------

xi ka min

D.C. al Fine

دار دارۆكا ل ناڤ دارا

نارونێ نارونێ نارونا من

دار دارۆكا ل ناڤ دارا

كورتكى رەندكێ بەرخكا من

***

تەڤ شووكێ دەست نەجارا

نارونێ نارونا من

تەڤ شووكێ دەست نەجارا

كورتكى رەندكێ بەرخكا من

***

چێ كن دەر گوشێ يارا

نارونێ نارونا من

چیێ کن دەر گوشیێ یارا
کورتکی ڕەندکیێ بەرخکا من
***
چ دارا بەلا لوکا
نارونیێ نارونیێ نارونا من
چ دارا بەلا لوکا
کورتکی ڕەندکیێ بەرخکا من
***
تەڤ شووکیێ دەست بچووکا
نارونیێ نارونیێ نارونا من
تەڤ شووکیێ دەست بچووکا
کورتکی ڕەندکیێ بەرخکا من
***
چیێ کن دەزگوشیێ بووکا
نارونیێ نارونیێ نارونا من
چیێ کن دەزگوشیێ بووکا
کورتکی ڕەندکیێ بەرخکا من

Hey can
هەی جان

ted bî nim te na bî nim ca na mi----- n

dest ger de nêt wer tî nim ca na mi ------ n

dest ger de nêt wer tî ni m de la la min

D.C. al Fine

تە د بینم تە نا بینم جانا من

تە د بینم تە نا بینم عەمرێ من

دەست گەردەنێ وەرتینم جانا من

دەست گەردەنێ وەرتینم دەلاّ لاّ من

***

ترسم بمرم نەبینم لێ جانێ

ترسم بمرم نەبینم جان و جان

وەی جان وەی جان وەی جانێ دەلاّ لاّ من

***

هەی بەردە بەردە بەردە لێ جانێ

هەی بەردە بەردە بەردە عەمرێ من

داینا بوو لە پالا گردا لێ جانێ

داینا بوو لە پالا گردا دەلاّ لاّ من

***

لیَ جانیَ وەز حەلاندم لیَ جانیَ

لیَ زەڕییَ وەز حەلاندم لیَ جانیَ

کێرم کەویَ لە کوندردا لیَ جانیَ

کێرم کەویَ لە کوندردا لیَ جانیَ

***

ڕێکا مدیادیَ کاشە جانا من

ڕێکا مدیادیَ کاشە جانا من

قوتکیَ جانیَ قوماشە لیَ جانیَ

قوتکیَ جانیَ قوماشە دەلاَ لاَ من

***

هەچی جانیَ ناس نەکرد لیَ جانیَ

هەچی جانیَ ناس نەکرد لیَ جانیَ

عارەق ڤە خوارد سەر خۆشە جانا من

عارەق ڤە خوارد سەر خۆشە دەلاَ لاَ من

***

yar sînemê

یــار ســینەمێ

یار سینەمێ سینەمێ هاوار خودێ سینەمێ

یار سینەمێ سینەمێ ستارە دنیا عالـەمێ

***

رەش ریحانە ل مێر گێوۆ

تو بتنێ نە هەرِە ئاڤێ وۆ

***

دەستا ڤێ ژم گەردەنێ

خرێن د کە ڤی ناڤێ وۆ

من دڤێ سینەم را میسم

پا گونا ه ل ستووێ بابێ وۆ

***

رەش ریحانە ل مێر گێوۆ
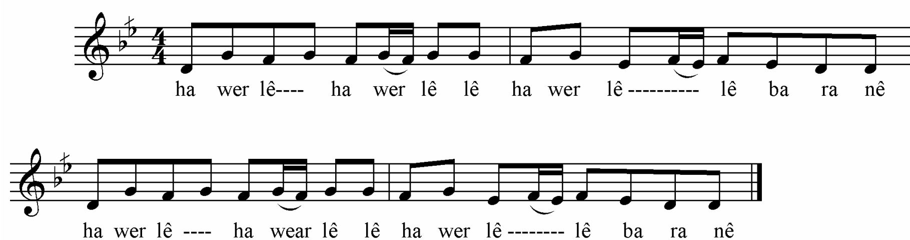
تو بتنێ نەچە هەلا لا

***

دەستتا ڤێ ژم گەردەنێ

خرێن دکه ڤی گوهارا
من دڤیٚ سینەم را میسم
پا گونا ه ل ستوویٚ هه ڤالا
***
رەش ریحانه ل مێر گێوٚ
تو بتنیٚ نه هەرە گوی نی یا
***
دەست ها ڤیٚ ژم گەردەنیٚ
خرێن دکه ڤی کەزیا
من دڤیٚ سینەم را میسم
پا گونا ه ستوویٚ گوندی یا
***

Barn Barî
باران باری

هاوار لێ هاوار لێ لێ

هاوار لێ لێ بارانێ

***

باران باری بنعمەته

خو ناڤ باری بنعمەته

***

رووکێ عەردێ لێ کر خەته

رووکێ عەردێ لێ کر خەته

***

راموو سانێ که چکوکێ

ل مالا بابێ عادەته

ل مالا مێری قەبحەته

دەی لێ لێ لێ بارانێ

***

باران باری بزمبیلا

خوناڤ باری بزمبیلا

رووکێ عەردێ گر تینە

رووكێ عەردێ گر تینە

***

راموو سانێ كە چكوكێ

ل مالا بابێ عادەتە

ل مالا مێرى قوسیرە

دەى لێ لێ لێ بارانێ

***

هەى بوورى بوورى بوورى

هەى بوورى بوورى بوورى

هەى بوورى بوورى بوورى

هەى بوورى كاروان بوورى

***

Heyla lmin gerîbê

هەی لالمن غەریبێ

hey la l min ge rî bê ---- bi-------

tel û---- ne sî bê ---- xu di ne kê ------- kes bê xwe yî bê--

------ hey

D.C. al Fine

هەی لا لمن غەریێ

بێ تالع و نەسیێ خودێ نەکە

کەس بێ خۆیی بێ

***

غەریبکا عەزما نا

کاکلا کزوانا سەرسەرێ

گوند و جیرانا

***

غەریبکێ چ گۆتۆ

جۆتیار چۆن جۆتۆ

غەریێ کەمەر فرۆتۆ

***

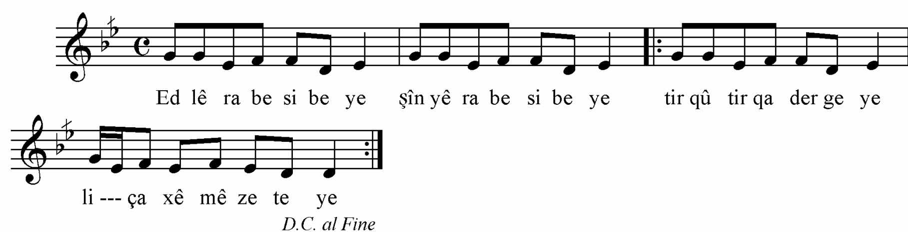
غەریبکێ نەزانێ

کولیلکا هەنارێ

غەریب نەگەهاند بوهارێ

Edlê

عـــەدلێ

عەدلێ رابە سوبەیە

شێنیێ رابە سوبەیە

تیرق و تیر قە دەرگەیە

ل چا خێ مێزاتەیە

***

مالا عەدلێ ل زورۆ

مالا شێنیێ ل زورۆ

لێ دا باکی غەفیرۆ

دەردێ عەدلاَ من گرانە

دا سەر دەردێ خەزیرۆ

***

مالا عەدلی ل گوند کۆ

مالا شێنیێ ل گوند کۆ

لێ دا باکی هینکۆ

دەردێ عەدلا من گرانە

دا سەر دەردێ کورکۆ

***

فەرشێ كانی یێ درێژە

فەرشێ وێران درێژە

عەدلێ سەركر نڤێژا

باجە عەدلا من درێژە

***

هەی رابە و رابە و رابە

دە رابە و عەدلێ رابە

دە رابە و رابە و رابە

هەی رابە و شینیێ رابە

دە رابە و رابە و رابە

كۆپەك مێرێ خرابە

***

مالا عەدلێ ل نەقەبێ

مالا شینیێ ل نەقەبێ

لێ دا باكێ غەزەبێ

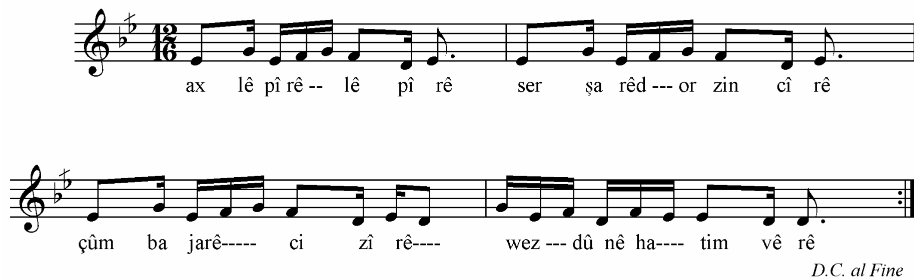
دەردێ عەدلا من گرانە

دا سەر دەردێ كەزەبێ

***

lê pî rê

لێ پــــیرێ

ئاخ لێ پیرێ لێ پیرێ
سەر شعرێ دۆر زنجیرێ
چۆم باژارێ جزیرێ
وەز دونێ هاتم ڤێرێ

***

مام عەشیرێ کولندە
دێ وێرانێ کولندە
بەژنا پیرێ بلندە
کەیفا پیرێ بزواجێ
د کەت ماقولێ گوندە

***

مام عەشیرێ ب هەژیرە
دێ وێرانی ب هەژیرە
ستوکێ پیرێ بزنجیرە
کەیفا پیرێ بزواجێ
د گەل مالێ ئەمیرە

***

مام عە شیرێ باجانە
دێ وێرانێ باجانە
ڤا باجانە تاڤ دانە
کەیفا پیرێ بزواجێ
دکەت جۆتك مێهڤانە

Zembîl firoş
زەمبیـل فـرۆش

Adlib.

xa tû nê wez to be da---- rim xwe da nê ar zû eya---------- lim

za rok bir çî ne li ma----lim xa tû nê wez to be da ---------- rim

D.C. al Fine

خاتوونێ وەز تۆبەدارم
خودانێ عەرز و عیالم
زاروك برسینە ل مالم
خاتوونێ وەز تۆبە دارم

***

خاتوونێ گەردەن بمۆری
شوغل نا بن بکوتەك و زۆری
ترسا من ژ ئیلاهێ ژۆری
خاتوونێ وەز تۆبەدارم

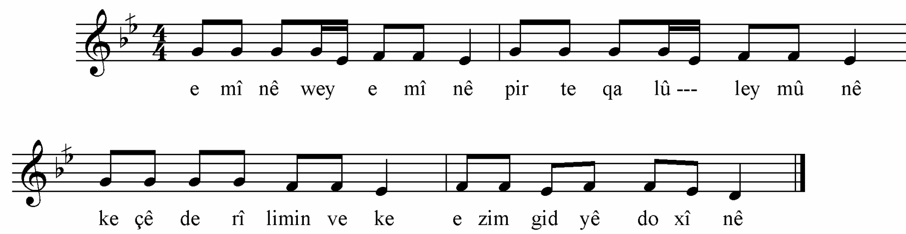
***

زەمبیل فرۆش لاوكێ بیانی
کرم بکە وەرە بانی
قیمەتێ سەلکان تو زانی
خاتوونێ وەز تۆبەدارم

***

زەمبیل فرۆش لاوكێ دەروێشە
کرم بکە وەرە پێشە
قیمەتێ سەلکان تو بێژە
خاتوونێ وەز تۆبەدارم

Emînê
ئـــەمینێ

ئەمینێ وەی ئەمینێ
پرتقال و لـەیمینێ
دەچمە سووکا مێردینێ
قەیسا لینگێ خۆ بگرە
شتە را بینم پۆتینێ
***

ئەمین تێتول سەرایی
دەلال تێتۆل سەرایی
مەمك تریێ ئەر بایێ
تێرەکەتم بەلایێ
***

ئەمینێ وەی ئەمینێ
پرتقال و لە لـەیمینێ
کەچێ دەردی لمن ڤەکە
ئەزم گدیی دۆخینێ
***

ئەمین چوویە گونیا
دەلال چوویە گونیا
مەمك قەیماغا میە
تێرا کورێ گوندیە
***

ئەمین چویە بالا ڤێ
دەلال چویە بالا ڤێ
مدڤێ ئەمین رامیسم
وێ سەعاتی وێ گا ڤێ

Te dibînim te nabînim

تـــه دبينـــم تـــه نـــا بينـــم

ted bî nim te na bî nim------ o yo yo------- î

o yo yo --------- î o yo yo-------- î o yo yoî yoî

ted bî nim te na bî nim ya ------------- r ya ------- r

ya ----------- r ya ------ r ya ---------- r yar yar yar

D.C. al Fine

ته دبينم تەنا بينم

ئۆيۆيۆى، ئۆيۆيۆى، ئۆيۆيۆى،

ته دبينم تەنا بينم

يار يار، يار يار، يار يار

دەست گەردەنێ وەر تينم

ئۆيۆيۆى، ئۆيۆيۆى، ئۆيۆيۆى،

دەست گەردەنێ وەر تينم

يار يار، يار يار، يار يار

ترسێم بمرم نەتبينم

ئۆيۆيۆى، ئۆيۆيۆى، ئۆيۆيۆى،

ترسێم بمرم نەتبینم

یار یار، یار یار، یار یار

رێکا مەدیادێ کاشە

ئۆیۆیۆی، ئۆیۆیۆی، ئۆیۆیۆی،

رێکا مەدیادێ کاشە

یار یار، یار یار، یار یار

قوتکێ حەلیم قوماشە

ئۆیۆیۆی، ئۆیۆیۆی، ئۆیۆیۆی،

قوتکێ حەلیم قوماشە

یار یار، یار یار، یار یار

xumxumê
خوم خومێ

← nî xum xu mê xum xum a ------------- nê çav reş----- ê

sîng mey da ------------ nê tu bim rî ez mê va ------------ nî →

D.C. al Fine

خوم خومێ خوم خومانێ

چاڤ رەشێ سینگ مەیدانێ

تو بمری ئەز میڤانی

***

فەرشێ کانیێ مەڕ مەڕە

فەرشێ کانیێ مەڕ مەڕە

خوم خومێ ئەزو توینە

***

سینگ و بەردا بیستانە

سینگ و بەردا بیستانە

چاڤ رەشێ سینگ مەیدانێ

***

خوم خومێ من هەر تووشی

دەلا لا من هەر تووشی

خوم خومێ ئەزو توینە

***

تەل سەری قەرە یۆشی

تەل سەری قەرە یۆشی

چاڤ رەشێ ئەزو تونە

***

تو زەڕ مەمکا نافرۆشی

تو زەڕ مەمکا نافرۆشی

چاڤ رەشێ سینگ مەیدانێ

***

خوم خومێ من شکاکی

دەلالێ من شکاکی

خوم خومێ ئەزو تونە

***

هەڕو خەملێ لە ئاوکێ
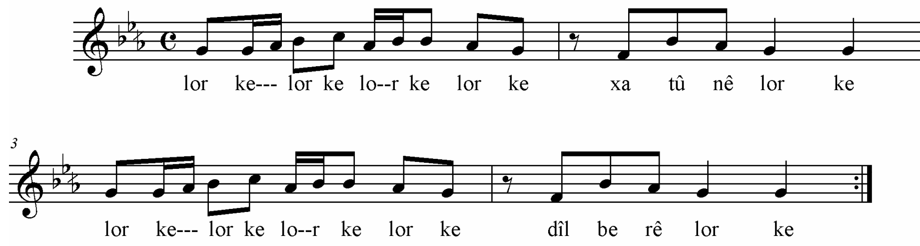
هەڕو خەملێ لە ئاوکێ

چاڤ رەشێ ئەزو تونە

***

Lorke

لۆركـه

D.C. al Fine

لۆركه و لۆركه و لۆركه و لۆركه

خاتوونیّ لۆركه

لۆركه و لۆركه و لۆركه و لۆركه

دیلبەریّ لۆركه

چوومه مالا مەلا عەلی

خاتوونیّ لۆركه

هاتم مالا مەلا عەلی

دیلبەریّ لۆركه

داینا لبەر من گوشت و قەلی

خاتوونیّ لۆركه

داینا لبەر من گوشت و قەلی

دیلبەریّ لۆركه

چوومه مالا عەلییّ زازا

خاتوونێ لۆرکه
چوومه مالا عەلییێ زازا
دیلبەرێ لۆرکه

داینا لبەر من نان و پیڤازا
خاتوونێ لۆرکه
داینا لبەر من نان و پیڤازا
دیلبەرێ لۆرکه

چوومه مالا عەلییێ مەتی
خاتوونێ لۆرکه
هاتم مالا عەلییێ مەتی
دیلبەرێ لۆرکه

داینا لبەر من گوشتێ بەتێ
خاتوونێ لۆرکه
داینا لبەر من گوشتێ بەتێ
دیلبەرێ لۆرکه

Tirsim bimrim dilo heyran
ترسێم بمرم دلۆ حەیران

tir sem wez bim rim di lo hey ra -------- n li vê bu------ ha ------

--- rê ---- oy yo ----------- y oe li vê bu ha ------ rê ---------- de la lê---

----- li vê bu ha ---------- rê -----------------------

D.C. al Fine

ترسێم بمرم دلۆ حەیران لڤی پایزێ

تربا من چێ کەن دلۆ حەیران لبنا گوێزێ

وەزێ رامووسم دلۆ حەیران سێ بسکێ قیزێ

ترسێم بمرم دلۆ حەیران لڤی بوهارێ

تربا من چێ کەن دلۆ حەیران لبنیا دارێ

وەزێ رامووسم دلۆ حەیران سێ بسکێ یارێ

لاوكی: ئەڤینداری

١. لاوكی: عەرەب شێنی.

٢. لاوكی: دەردۆ.

٣. لاوكی: یادیێ.

٤. لاوكی: قەمەریێ جانیێ.

٥. لاوكی: جەم بەلی.

٦. لاوكی: بەژنا زراڤ.

٧. لاوكی: بێمال.

لاوكی: سوار چاكی

١ – لاوكی: لۆلۆ سوارۆ

لاوكى: عەرەب شێنى

ئاخ شێنى عەرەب شێنى تووێ كێرا دكەنى من
تخاشێنى وە لە پشتى من رەبەنێ چاڤ و برهێ
رەش و بەلەك ل كێ دشكێنى يو يو يو يو ئاخ.
ئاخ شێنى گوندێ مە گوندێ منتە ز يمو بە ژنا
زراڤ مەشيا بمەسينا لێ بگم گمە.
يێ كى وەكى كەلەش گەڤرا من قەت نەبوو ئاخ
تو بگەرێ ناڤ وەزيرا لۆ ناڤ حاكما
ئاخ شێنى بەژنا زراڤ ديتو ل سەر خانيە
منێ بسێ دەنگا گازى كرێ ل بعەرەبيا دبێ
وێ لمن ڤەگەراندى بە عازمانێ لێ ئەرمەنيە
يى كى وەكى كەلەش گەڤرا من قەت نەبوو ناڤ
حەفت دەولەتێ ئەز نەبيا.

لاوكی: دەردۆ

ئاخ دەردۆ دەردۆ دەردۆ دەردۆ دەردۆ

دەردۆ ئایی دەردۆ دەردۆ دەردۆ

دەردۆ ئاخ ئەز بكولم تو دمری جان

هەی جانۆ.

ئایی دەردۆ كورِكۆ دینۆ دەردێ دلێ من

گرانه دابی لەسەر دەردە،

بوهارە گیاوۆ شین دبی ل زۆزانا

ل چیمارا ئاخ ل هەمی عەردۆ، ئاخ لێ وەكی

ژنا زعیف بكەڤێ بەریكا سەبابێ میرێ خراب دا

ئاخ نەتێ كوشتن نەتێ بەردان،

ئاخ وەز بكولم ئایی ئایی ئایی ئایی تو دمری

جان هەی جانۆ،

ئاخ دەردۆ كوركۆ دینۆ دەردێ دلێ من

چەند(زرچە)

دەوسا پەزكێ كوڤی لەهنداڤی رێكا ڤی میراتی،

ئای زرچە وەلا دبی دیتنا چاڤا بەر قەنیاتا

دیكی ئاخ ئەز بكولم تو دمری جان هەی جانۆ

لاوکێ: یادێ

یادێ یادێ یادێ یادێ یادێ یادێ یادێ

یادێ یادێ یادێ یادێ یادێ یادێ ئاخ

یادێ وەرە لمن و لڤی دلّی دێرانێ لڤی سەودایی

لڤی عاقلی،

دەکانی دەم و دەورانی تەیی دە عەولی دەست

خورتەکی چاردە سالی بەردابوو ل سەیی

پیسێ مێرەکێ سەیی دەلّێی حەسلی ئاخ یادێ یادێ،

لـەسەرێ تەعەجەبی لمنێ بێ مرادێ.

یادێ بەژنا زراڤ من دیتبوو ل بەر دەرێ وۆ

خوش تێ قوبێنا جەزمێ من غولاما م چێ نا

دەڤ ولـێڤا لـێ لـێ راموو سانێ کەلـەش گەڤرا من

رەبەنی خوشترن یادێ یادێ ژ ئیرۆ پێڤە.

لاوکی: قەمەرێ جانێ

ئەی لێ قەمرێ دینێ کر عەفری لە عاسمانا
ئاخ دەلالێ لێ تەق و رەقە بەلدیێ لێ دا
کر شەفەقە، سینگ و بەرێ کەلەش گەورێ
مینا دوو فینجانێ فەرفووری ئاخ دەلالێ
لێ دۆر بدەقە، ئاخ دەلال دەلال دەلال دەلال.
ئەی لێ قەمرێ دینێ دبی کە لها مەلەز گرێ
سەرانی سەرە سینگ و بەرێ کەلەش گەڤرێ
مینا زۆزانێ ژۆری بەرفە لەسەر هەردوو
مەمکێ کەلەش گەڤرێ مینا دوو فینجانی فەرمووری
ل ئاغا لەرە ئاخ دەلال دەلال دەلال دەلال

لاوکی: جەم بەلی

دەلوری لوری جەم بەلیۆ
دەمەگری مەگری جەم بە لیۆ
لاندکا جەمبەلیکی بچووك لە دارێ بیێ
من هەژاندی بوو کرۆ بسەعاتێ، ئەزێ
جەمبەلێکی خۆیێ مەزن رادکەم وولاتێ ژۆری
منی جەمبەلێکی بچووك هێلا بوو هیڤیا
پیرە دایێ، دەلووری لووری جەم بەلیۆ
دەمەگری مەگری جەم بەلیۆ.

لاوکی: بەژنا زراڤ

ئەما کوروکۆ دینۆ بەژنا تەژی زراڤە وەختە
بشکیێ، لێ لێ وەزێ وەرم سووکا سێرتێ
کەمەر کێ بینم لێ بدەم پشتێ،
وەلا خودێ مالکا تەرەسێ سەباب خرا بکا
چەوا نە شێم ئەزێ بێنەکێ ڕوینم لە دەف
تەنیشتێ ئاخ ئاخ.
لێ لێ بەژنێ لاو کوروکۆ لاو کوڕێ (وانێ)،
وەلا خۆزێ باب و برا وەستە دامێ، ئەما
ئەزێ ڤێرا بچۆمە لەسەر سەرێ لێ نە فیرعامێ.
لێ هاوار دەلال لۆ هاوار دەلال ئەمان عزیزێ
دلێ منۆ ئەز حەلیام لێ چل من نەما.
لێ لێ کوروکۆ دینۆ وەرە مالا مە لێ
بمێڤانێ.
ئەما عزیزێ دلێ منۆ تێشتە سفکە لێ شێڤ
چ نانی،
وەلا وەکی منێ نەشەرمە بابوو براکی خوبیا
منێ شتەرا سەر ژێ کر با وەلا بەرخێ
لبەر بەرانی.

لاوكى: بيّمال

بيّمالى دينى ل شەڤ گەرىٚ لمن خافتىٚ،

هاوار ل شەڤ گەرىٚ لمن خافتىٚ، ل سەر سەرىٚ

من و بەژنا بلٚند تافەكى بارانا هورتىٚ.

وەزىٚ نادەم تەركا بە ژنا بلٚند چاڤىٚ رەش و بەلەك

هەتا سەرىٚ من بكە ڤىٚ ل سەر دارىٚ ڤىٚ تابووتىٚ

ئاخ رەبى رەبى ئاخ رەبى رەبى يۆ يۆ يۆ.

بيّمالىٚ دينى سوبەيە رۆژ دەركەتى ژ ئاليىٚ (بۆتا)

رەبى سوبەيە رۆژ دەركەتى ژ ئاليّى (بۆتا)

تاڤىٚ دابى بە دەنا ديار بەكرا شەوتى ڤيزان و خۆرتە.

خۆزىٚ مرادىٚ من و بەژنا بلٚند حاسل ببا

منىٚ كراسىٚ بەر بە دەنا خۆ ئاخ ئەمان ئەمان

ئاخ ئەمان ئەمان ئاخ مەگرى مەگرى مەگرى مەگرى

تو دەلالى هاوار چاڤىٚ رەش و بەلەك ژكلىٚ

سبحانى مەكە خالى،

ئەمان تو بمرى تويا عەردى، ئەمان تو بمينى

تويا جانى منى ب حەلال مالى ئاخ ئەمان ئەمان

ئاخ ئەمان ئەمان.

لاوكى: لۆ لۆ سوارۆ

لۆ لۆ سوارۆ دەرابە سوارۆ دەرابە پەيايۆ،
دەرابە خۆش مێرۆ، دەرابە مێر كوژو دەرابە
بەرانێ ناڤاحەو دێيۆ لۆ لۆ،
لۆلۆ سوارۆ سێ سوارێ ژكەيفا دلێ من و تەرا
دلەزينن، لێ لێ مەيلێ رەبەنێ دبێ سێ سوارێ
ژ كەيفا دلێ من و تەرا دلەزينن لێ لێ لێ
دە خوشكێ دەرابە دارێ دور بينێ ژ براكێ خۆ رابينە كە بزانم
نيشانێ وا سوارە چنە لێ لێ مەيلێ رەبەنێ لێ لێ، وەلا دبێ
سەرێ رمێ وان ل عەردينە، بنێ رمێ وان ل هەوانە
هەسپێ وان بۆزن، رمێ وان قۆزن، لێ لێ دبێ هەيێ كی
سێ رەختێ چەك و بێش ئارتاشە ل كێلەكە زراڤ
دشە دينە.

فەرهەنگۆك

محەمەد رۆنی

غەیری: گۆڕاوی

نەوەلدی: منداڵی نەبی

سێڤا حاجی

بووری: تێپەری

رەبەن: ئەو کەسەی تەرکی دنیا دەکات

ئەی لێ دەلال

قون تێرا: بناری چیا

گریێ: گرد

هەڕم: بچم، بڕۆم

دنیێ: دنیا، جیهان

محەمەد سەلیم

دە ژوێڤەتێتۆ: لەملاوە دێتن

تێتن: دێتن

لاوکی دومام

دومام: ئامۆزا

وەرە حەلیمی

تاخ: گەڕەك

دۆشکولحیف: دۆشەك و لێف

سێڤا منی

پەرچەم هوور: پەرچەم ورد

سها کۆن: سێبەری ڕەشماڵ

نا قدمی: نایەتە پێش

کەوز: ئەو گیایەی لەناو ئاو شین دەبی

ڕونیشتن: دانیشتن

<u>ليلى سوارۆ</u>

پەيايۆ: رۆيشتن بەپا، پيادە

بێش ئارتاشە

<u>كراس مەلەزە</u>

مەلەز: جۆرە قوماشێكە

مەگرومە: جۆرە قوماشێكە

هويرك: ورد

<u>گولى وەى نار</u>

لەبەژنا خوكر: لەبەرى كرد

<u>بەژنا زراڤ</u>

تەژى: پرە

حەليام: توامەوە

<u>بێمال</u>

قيزان و خورتە: كچ و كوڕ

ئاليى(بۆتان): مەبەست لێرە سنورە: لايەك

<u>لاوكى يادێ</u>

ئيرۆ: ئەمڕۆ

عەولى: يەكەم

<u>قەمەرێ جان</u>

كر عەفرى لە عاسمانا: بووە هەور لە ئاسماندا

بەلد يێ لێ دا: بروسكى لێ دا

مينا: وەكو

دۆر بدەقە:- دەوروبەر كوتراوە

دەق:- واتا كە دەستى دەكوتن ياخود ناوچەوان(كوتين)

<u>جەم جەلى</u>

مەزن: گەورە

هيڤيا: بە تەماى

<u>دەردۆ</u>

ئەز بكولم: من بريندارم

لۆركى

لۆركى: گۆرانى لۆرك

قەلى: بژراو

ترسم بمرم دلۆ حەيران

سىٚ بسكىٚ قيزىٚ: سىٚ بسكى كچەى

لبنياگوێزىٚ: لە ژێر دار گويز

عەرەب شێنى

گەور: ناوى ئافرەتە

ژ كێرا: بۆ كىٚ

بەژنا زراڤ: بەژنى باريك

ئەمينىٚ

كەچىٚ دەرى لمن ڤەكە: كچىٚ دەرگاى لە من بكەوە

ڕامووسم: ماچ بكەم

گاڤ: كات

هوى نابى

مەدياديٚ:-(ناوى شارێكى كوردستانى باكوورە)

كاشە:-(كاشى)

قوم قومىٚ

ئاواكىٚ: شێوەيەك

فەرش: جێى نوێژ

هەى جانىٚ

كوندر: كدوى ئاو: كولك

حەلاند: توانەوە

لىٚ پيرىٚ

باجان: باينجان

هەلاڵە: گوڵە

باران بارى

رووكى عەردى: ڕووى زەوى

هەى لال لمن غەريبى

لىٚ خۆيىٚ بىٚ: بىٚ كەس و كار بێت

عەدلی

باکی هینك: بایەکی فێنك: هەوایەکی فێنك

ڕابە: هەستە

نڤێژ: نوێژ

زەمیل فرۆش

کرم بکە: فەرموو

تۆبەدار: تۆبەکار

زارۆك: منداڵ

سەرچاوەکان

١) کاکل عرب هەرکی لە تیرەی ناویە بنەماڵەی ئۆرنج.

٢) عوسمان جاروالله قیوم السورچی.

٣) مجید نوری ئاغا هەرکی لە تیرەی مالە (مەد) لە خێلی هەرکی/هەولێر.

٤) مەلا عبید حاجی سەیدو لە تیرەی سمایلی لە خێلی هەرکی/ سیێ بیران.

٥) شێخ زوبیر زێباری لە موسلێ.

٦) بەرێز (م. ح. ع) بارزانی لە دهۆك.

٧) ڕۆژنامەی هاوکاری ژمارە/٥٠٢ لە ٣/١٢/١٩٧٩/ کەمال ڕەئووف محەمەد.

٨) گۆڤاری (التراث الشعبي) ئەیلولی سالی١٩٧١/ئەب یوسف سەعید.

٩) واحید کوڕی عەزیز ئاغای قەوان/هەولێر.

١٠) ڕۆژنامەی هاوکاری ٣/١٠/١٩٧٨/ سەگڤان عبدالحەکیم.

١١) گۆڤاری دهۆك ژمارە/٢ ساڵی/١٩٨٨/ ئیسماعیل بادی.

١٢) گۆڤاری هەلالە ژمارە/٤،٥ سەعید دێرەش.

١٣) جبرایل میکایل هەرکی لە گوندی کۆڕێ.

١٤) گۆڤاری ڕەنگین ژمارە(١٥٤) ساڵی/٢٠٠١، شەعبان مزیری

سوپاس

١. سوپاسی بەڕێزان سەباح بەیتولاّ (جێگری بەرپرسی لقی ٩ی پارتی دیموكراتی كوردستان) ، جهور عەلی عەزیز (قایمقامی ئاكرێ) دەكەین لە ئاكرێ، كە هاوكارییەكی زۆری كردووین.

٢. سوپاسێكی زۆری بەڕێز كاك عوسمان جاروالله قیوم السورچی دەكەم كە هاوكاری زۆری كردوومە لە شرۆڤە كردنی لاوك و بەستەكانی مریەم خان دا.

٣. سوپاسی زۆری بەڕێز هونەرمەندی فۆلكلۆر پەروەر (جبرایل میكایل میكایل هەركی) دەكەم كە هاوكاری باوكمی كردبوو لە شرۆڤەكردنی لاوك و بەستەكانی مریەم خان دا كە یەكێكە لەو بەرهرەمەندانەی كە لاوك و بەستەكانی هونەرمەندە نەمرەكانی لەبەرەو دەستی نووسینی هەیەو توانایەكی باشی هەیە لە بلاّوكردنەوەی بابەتی هونەری لە ڕۆژنامەو گۆڤارەكان، دواڕۆژێكی ڕوونی هەیە.

٤. سوپاسی بەڕێز (سیتۆ محەمەدئەمین سیتۆ) لە گوندی ڕەزۆك لە ئاكرێ.

٥. سوپاسی بەڕێز (شەمەر سەعدی تۆفیق) لە ئاكرێ.

٦. سوپاسی بەڕێز (ڕەجەب میرخان) بەرپرسی تیپی ئاكرێ.

٧. سوپاسی بەڕێز (ڕزگار رەشید) سەرۆكی سەندیكای هونەرمەندان لە ئاكرێ.

٨. سوپاسی نووسەر و شاعیر (لاوەند سەرمەدی) بۆ زانیاری دەربارەی نووسینەكانی جەلال مەلا حەسەن خۆشناو.

٩. سوپاسی مامۆستا هەرێم جمال كە هاوكاری كردووم لە بواری نۆتەدا.

١٠. سوپاسی بەڕێز (زەنگین عەزیز ئەحمەد) دەكەم كە هاوكارییەكی بێ پایانی كردم.

نووسەر لە چەند دێڕێكدا

(جەلال مەلا حەسەن خۆشناو)

ساڵی/١٩٣٩ لە هەولێر لە دایك بووە جێنیشینی هەولێر بووە، خوێندنی سەرەتایی لە دیبەگە و شەقلاوە تەواو كردووە، ناوەندی لە شاری ڕەواندوز، ئامادەییش لە شاری هەولێر تەواو كردووە، لە ساڵی/١٩٥٩ بووە بە مامۆستای (بلەی بارزان، ڕایات، سەرگەڕان لە پارێزگای هەولێر، شێزی لە پارێزگای دهۆك، ماسەكان، گوزگیران، تەلەعفەر لە پارێزگای موسڵ، ئەبو عەروج، خیام لە پارێزگای بەغدا، خروتان و سۆرك و دەشتی، پەیمان، پێشەنگ، كوردستان، ڕێژدوور لە پارێزگای هەولێر.

هەر لە ساڵی/١٩٥٧ بەرهەمەكانی بڵاوكردۆتەوە لە گۆڤاری هەتاو، ڕۆژنامەی پێشكەوتن، دەنگ و باس، هاوكاری، ڕۆشنبیری نوێ، ڕۆژی كوردستان، كاروان، برایەتی، خەبات، ڕۆژنامەی میدیا، ڕامان، لە ڕێكەوتی ٥/٥/٢٠٠٥ كۆچی دوایی كردووە.

- بەرهەمە چاپكراوەكانی

١) دیوانی شعر بەناوی"خرپن" لە ساڵی١٩٨٠ چاپ كراوە.

٢) "خدر و زێرین ــ لاس و خەزار ... برایمی مەلا زێندینی" ئەمانە سێ بەیتی فۆلكلۆری كوردیین لە ساڵی١٩٨٤ چاپ كراون.

٣) "لاوك" ساڵی١٩٩٠ چاپ كراوە.

٤) كاوێس ئاغا لە ساڵی ٢٠٠٠ چاپ كراوە.

- بابەتەكانی كە كاری تیاكردووە

١) ڕۆم و عەجەم لە ستران و گۆرانی فۆلكلۆری كوردی دا.

٢) حەیران.

٣) لاوك بێژ و حەیران بێژ"عەلی پالانی" ساڵی لە دایك بوونی ١٨٨٩ ساڵی كۆچ كردنی ١٩٧٧.

٤) حەسەن حەیران ڕۆژبەیانی.

٥) لاوك بێژ"تاهیر سەعید عەبۆ" ساڵی لە دایك بوونی ١٩٠٨ ساڵی كۆچ كردنی ١٩٧٠.

٦) لاوك زانی كارامه"یوسف غازی شێخ بزینی" ساڵی له دایك بوونی ١٩١٧ ساڵی كۆچ كردنی ١٩٧٧.

٧) لاوك بێژ "ئەلماس خان".

٨) گۆرانی بێژ "عەیشەشان".

٩) لاوك بێژ"كاویس ئاغا".

١٠) لاوك بێژ "حاجی پیرۆ"ی هەركی.

١١) لاوك بێژ"شەریفە ئاغای هەركی".

١٢) سترانبێژی بەهەرەمەند "حەمەد ئاغای مەندۆ".

١٣) داب و نەرێتی كوردەواری.

١٤) لاوك بێژ"منجی خانی شەنگاڵ"ی.

١٥) لاوك بێژ"عەزیز ئاغای قەوان.

١٦) لاوك بێژ" عەزیز گەردی.

١٧) زۆر بابەتی تریش

نووسەر (جەنگی جەلال)

- جەنگی جەلال حەسەن خۆشناو.
- سالی/١٩٨١ له شاری هەولێر له دایك بووە.
- دەرچووی پەیمانگای هونەرەجوانەكانی ساڵی٢٠٠٠ ــ ٢٠٠١ له شاری هەولێر.
- ئەندامی سەندیكای هونەرمەندانی كوردستانە.
- بەڕێوەبەری چالاكی قوتابخانەكانی ئاكرێ بووە ساڵی/٢٠٠٢ تاوەكو ساڵی/٢٠٠٤.
- ئەلبومێكی موزیكی هەیە بە ناوی (سەمای عود).
- قوتابی كۆلیژی هونەرەجوانەكانە بەشی موزیك.
- پسپۆرە لە ئامێری عود.
- سەرپەرشتی تیپی موزیكی زارۆكانی كردووە له دەڤەری ئاكرێ بۆ ماوەی سێ ساڵدا.
- له بواری كۆكردنەوەی كەلەپووری هونەری كوردی كار دەكات.

سێ بەیتی

فۆلکلۆری کوردی

کۆکردنەوەو ئامادەکردنی

جلال ملا حسن خۆشناو

١٩٨٤

چاپخانەی سەرکەوتن سلێمانی شەقامی حەمدی

زنجیرەی کەلەپووری نەتەوایەتی

زنجیرە «١»

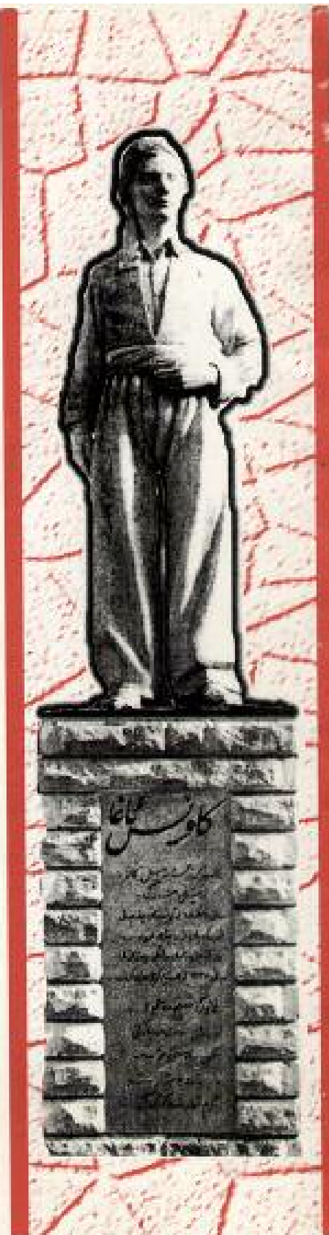
لاوك

له بڵاوکراوەکانی رۆژنامەی مێدیا ژمارە (١١)

کاوێس ئاغا

١٨٨٩ _ ١٩٣٦

کۆکردنەوەو لێکۆڵینەوەو ساغکردنەوەی

جەلال مەلا حەسەن خۆشناو

پێداچوونەوەو پێشەکی

غەفوور مەخمووری

زنجیرە کتێبی ئینستیوتی کەلەپوری کوردستان

ژمارە	ناوی کتێب	ناوی نووسەر	ساڵی چاپ
١)	بەرکوتێکی مەتەڵی فۆلکلۆری کوردی	سەدرەدین نورەدین ئەبوبەکر	٢٠٠٥
٢)	دەروازەیەك بۆ بۆتەکانی موزیك	غەمگین فەرەج	٢٠٠٥
٣)	وەرز و ساڵنامەی میللی لەپەند و شیعری کوردیدا	پ . د شوکریە رەسول	٢٠٠٥
٤)	لەبارەی کۆکردنەوەی موزیکی میللیدا بە زمانی(کوردی عەرەبی)	مود کار بلیس و ئەرنولد باکیە. اعداد:د.محمد زازا و. تاریق ساڵح	٢٠٠٥
٥)	چلاواز ١	وریا ئەحمەد	٢٠٠٦
٦)	پەندی کوردی: چیرۆکەکەی	عومەر شێخەڵڵا دەشتەکی	٢٠٠٦
٧)	هێلکەی نامیٚ کۆمەڵێك ئەفسانە و حیکایەتی جۆرا و جۆری فۆلکلۆریی نێو کوردەوارییە بەرگی یەکەم/ بەشی یەکەم	مەولود ئیبراهیم حەسەن	٢٠٠٦
٨)	هێلکەی نامیٚ کۆمەڵێك ئەفسانە و حیکایەتی جۆرا و جۆری فۆلکلۆریی نێو کوردەوارییە بەرگی یەکەم/ بەشی دووەم	مەولود ئیبراهیم حەسەن	٢٠٠٦
٩)	خصائص أغاني الأطفال في کوردستان العراق	گۆنا قادر	٢٠٠٦
١٠)	پەندو قسەی نەستەقی ماچۆ	هەردەوێڵ کاکەیی	٢٠٠٦
١١)	سەربردەی کوردەواری	جەمال گردەسۆری	٢٠٠٦
١٢)	کوردستان سمفۆنیك سویت	سیروان سیرینی	٢٠٠٦
١٣)	مریەم خان	جەلال مەلا حەسەن، جەنگی جەلال	٢٠٠٦